

Briselē, 2026. gada 22. jūlijā
(OR. en)

11674/26

FREMP 239
JAI 965
AG 114
POLGEN 189

PAVADVĒSTULE

Sūtītājs:	Eiropas Komisijas ģenerālsēkretāre, parakstījusi direktore <i>Martine DEPREZ</i>
Saņemšanas datums:	2026. gada 17. jūlijs
Saņēmējs:	Eiropas Savienības Padomes ģenerālsēkretāre <i>Thérèse BLANCHET</i>
K-jas dok. Nr.:	COM(2026) 900 final
Temats:	KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI 2026. gada ziņojums par tiesiskumu Tiesiskuma situācija Eiropas Savienībā

Pielikumā ir pievienots dokuments COM(2026) 900 final.

Pielikumā: COM(2026) 900 final

Briseļē, 17.7.2026.
COM(2026) 900 final

KOMISIJAS PAZIŅOJUMS EIROPAS PARLAMENTAM, PADOMEI, EIROPAS EKONOMIKAS UN SOCIĀLO LIETU KOMITEJAI UN REĢIONU KOMITEJAI

2026. gada ziņojums par tiesiskumu

Tiesiskuma situācija Eiropas Savienībā

{SWD(2026) 901 final}	- {SWD(2026) 902 final}	- {SWD(2026) 903 final}	-
{SWD(2026) 904 final}	- {SWD(2026) 905 final}	- {SWD(2026) 906 final}	-
{SWD(2026) 907 final}	- {SWD(2026) 908 final}	- {SWD(2026) 909 final}	-
{SWD(2026) 910 final}	- {SWD(2026) 911 final}	- {SWD(2026) 912 final}	-
{SWD(2026) 913 final}	- {SWD(2026) 914 final}	- {SWD(2026) 915 final}	-
{SWD(2026) 916 final}	- {SWD(2026) 917 final}	- {SWD(2026) 918 final}	-
{SWD(2026) 919 final}	- {SWD(2026) 920 final}	- {SWD(2026) 921 final}	-
{SWD(2026) 922 final}	- {SWD(2026) 923 final}	- {SWD(2026) 924 final}	-
{SWD(2026) 925 final}	- {SWD(2026) 926 final}	- {SWD(2026) 927 final}	-
{SWD(2026) 928 final}	- {SWD(2026) 929 final}	- {SWD(2026) 930 final}	-
	{SWD(2026) 931 final}		

1. IEVADS

Tiesiskums ir Eiropas projekta pamatā kā viena no vērtībām, uz kurām balstās Eiropas Savienība. ES labklājība, drošība un demokrātiskā noturība ir atkarīga no tiesiskuma un Savienības kopīgo vērtību ievērošanas. Eiropieši uzskata, ka demokrātija, cilvēktiesības un tiesiskums citstarp ir Eiropas Savienības nozīmīgākie balsti¹. Laikā, kad starptautiskā noteikumos balstītā kārtība, pamattiesības un demokrātiskās sistēmas arvien vairāk tiek pakļautas spiedienam, šo vērtību aizsardzība ir svarīgāka nekā jebkad agrāk. Augsti tiesiskuma standarti ir būtiski ne tikai tālab, lai stiprinātu iedzīvotāju uzticēšanos publiskajām institūcijām, nodrošinātu viņu tiesību aizsardzību un kalpotu par demokrātijas pamatu, bet arī lai palielinātu Eiropas pievilcību investīcijām un uzņēmējdarbībai un stiprinātu Savienības ilgtermiņa konkurētspēju.

Kopš 2020. gada, kad tika publicēts pirmais ziņojums par tiesiskumu, šis ziņojums ir kļuvis par stabilu un atzītu instrumentu, un tajā ietvertie ieteikumi arvien vairāk veicina reformu īstenošanu, pateicoties ciešākai sadarbībai ar dalībvalstīm visa ikgadējā cikla gaitā. Pagājušajā gadā ieviestais lielākais uzsvars uz vienotā tirgus dimensiju atspoguļo tiesiskuma būtisko nozīmi juridiskās noteiktības un tādas paredzamas vides nodrošināšanā, kurā uzņēmumi var vienlīdzīgos apstākļos izmantot vienotā tirgus sniegtās priekšrocības visā Savienībā.

Pastāvīgas ģeopolitiskās nestabilitātes apstākļos tiesiskuma veicināšana un aizsardzība arī ārpus Savienības robežām joprojām ir viens no Savienības galvenajiem stratēģiskajiem mērķiem. Paplašināšanās procesā iesaistīto valstu līdzdalība ziņojumā par tiesiskumu līdztekus ES dalībvalstīm un pakāpeniska citu kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu iekļaušana, tiklīdz tās tam ir gatavas², vēl vairāk sekmē šo valstu reformu centienus, lai pirms pievienošanās stingri un neatgriezeniski nostiprinātu tiesiskumu un nodrošinātu, ka šie augstie standarti tiek saglabāti pēc pievienošanās.

Ziņojumā ir sniegts ikgadējs tiesiskuma stāvokļa izvērtējums katrā ES dalībvalstī, un tas ir vienots atsaucē punkts, kas veicina dialogu un savstarpēju uzticēšanos starp ES un dalībvalstīm. Tajā ietvertie ieteikumi mērķis ir virzīt dalībvalstu rīcību, īstenojot reformas, ar kuru palīdzību tiek risinātas būtiskas problēmas un stiprināts tiesiskums, tādējādi veicinot pozitīvu reformu dinamiku³. Ziņojuma konstatējumi ir arī informācijas avots, piemērojot citus instrumentus, jo īpaši Nosacītības regulu⁴. Ziņojuma būtiskā nozīme reformu veicināšanā, labas pārvaldības atbalstīšanā un tiesiskuma problēmu preventīvas risināšanas nodrošināšanā ir atspoguļota arī Komisijas priekšlikumā par nākamo daudzgadu finanšu shēmu (DFS)⁵.

2. TIESISKUMA NODROŠINĀŠANA: NORISES UN RĪCĪBA ES LĪMENĪ

Ziņojums par tiesiskumu ir ES tiesiskuma satvara centrālais pīlārs⁶. Šo satvaru veido daudzveidīgs instrumentu kopums, kura mērķis ir veicināt, aizsargāt un stiprināt tiesiskumu

¹ Eiropabarometra zibensaptauja Nr. 569 "Problēmas un prioritātes Eiropas Savienībā", kas tika veikta 2025. gada septembrī, eiropieši norādīja, ka demokrātijas un cilvēktiesību ievērošana un tiesiskums ir ES galvenās priekšrocības (36 %).

² Kopš 2024. gada ziņojums aptver Albāniju, Melnkalni, Serbiju un Ziemeļmaķedoniju. Šī atlase atspoguļo progresu, kas panākts to attiecīgajā pievienošanās procesā, vai progresu attiecībā uz sagatavotības līmeni tiesiskuma jomā.

³ No 2025. gada ziņojumā par tiesiskumu sniegtajiem ieteikumiem 47 % ir pilnībā vai daļēji īstenoti.

⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Regula (ES, Euratom) 2020/2092 (2020. gada 16. decembris) par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai.

⁵ COM(2025) 570 final.

⁶ Papildus tiesiskuma rīkkopai citi instrumenti (sīkāk aprakstīti tālāk) ir ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, Eiropas pusgads, ES finansiālais atbalsts strukturālajām reformām tiesiskuma jomā un pilsoniskajai

visā Savienībā. Ziņojuma mērķi ir **stiprināt** tiesiskuma kultūru, **nepieļaut** ar tiesiskumu saistītu problēmu rašanos un nodrošināt efektīvu **reaģēšanu** uz nopietnām un ilgstošām problēmām.

2.1. *Integrēts tiesiskuma cikls*

Savā 2025. gada runā par stāvokli Savienībā priekšsēdētāja Urzula fon der Leiena aicināja izveidot **integrētu gada ciklu tiesiskuma jomā**, kura pamatā būtu kopīgs ritms, skaidri atskaites punkti un visu ES iestāžu ieguldījums. Saskaņā ar savu attiecīgo kompetenci visām iestādēm ir kopīgs pienākums veicināt tiesiskumu un nodrošināt tā ievērošanu. Šā gada tiesiskuma cikla ietvaros Komisija centās vēl vairāk padziļināt sadarbību ar Eiropas Parlamentu un dalībvalstīm, stiprinot informācijas apmaiņu un koordināciju.

Šis ziņojums ir sagatavots, balstoties uz konsekventu un ciešu sadarbību ar dalībvalstīm un citām ieinteresētajām personām valstu un ES līmenī⁷. Ziņojums mudina arī turpmāk mērķtiecīgi risināt tajā apzinātās problēmas, balstoties uz kopīgu izpratni. Tas arī veicina sadarbību starp dalībvalstīm, kā arī ar Komisiju, starptautiskām struktūrām un dalībniekiem, piemēram, Eiropas Padomes Venēcijas komisiju, veicinot reformas, kuru pamatā ir vispiemērotākie risinājumi, vienlaikus ņemot vērā arī īpašos valstu kontekstus un tiesību tradīcijas.

Komisija cieši sadarbojas ar dalībvalstīm gan politiskajā, gan tehniskajā līmenī, arī nolūkā uzlabot ieteikumu izpildes uzraudzību un turpmākos pasākumus. Šī pastiprinātā iesaiste ļauj tai atbalstīt reformu īstenošanu, uzraudzīt panākto progresu visa gada garumā un nodrošināt, ka ieteikumi joprojām ir cieši sasaistīti ar faktisko situācijas attīstību. Tehniskā līmenī regulāras **Tiesiskuma kontaktpunktu tīkla** sanāksmes nodrošina forumu pieredzes apmaiņai un ziņojumos par tiesiskumu aktualizēto kopīgu interešu jautājumu apspriešanai⁸. Dalībvalstu iestāžu sniegtā informācija ir svarīgs ziņojumā izmantotās informācijas avots.

Politiskajā līmenī Vispārējo lietu padomes **dialogs par tiesiskumu** ir vēl vairāk nostiprinājies kā forums politiskai viedokļu apmaiņai starp dalībvalstīm par tiesiskuma jautājumiem⁹. Tas nodrošina platformu konstruktīvam dialogam par paraugpraksi un diskusijām par to, kā novērst konstatētos trūkumus, balstoties uz ziņojumu par tiesiskumu. Kopš 2024. gada šajos dialogos kopā ar dalībvalstu ministriem piedalās ministri no paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm, uz kurām attiecas ziņojums par tiesiskumu¹⁰. Turklāt Tieslietu un iekšlietu padome arī turpināja apspriest aktuālos tiesiskuma jautājumus katras Padomes sešu mēnešu prezidentūras laikā¹¹. Dānijas prezidentūras laikā 2025. gadā Padome rīkoja neformālu kultūras un mediju ministru sanāksmi, kuras noslēgumā tika pieņemta deklarācija, kurā uzsvērtā **brīvu, neatkarīgu un daudzveidīgu mediju nozīme**¹². 2026. gada maijā notikušajā Vispārējo lietu

sabiedrībai, pārkāpuma procedūras, LES 7. pantā paredzētais mehānisms nopietnu tiesiskuma pārkāpumu novēršanai, Padomes ikgadējie strukturētie dialogi par tiesiskumu un budžeta aizsardzības mehānismi saskaņā ar spēkā esošo daudzgadu finanšu shēmu (DFS).

⁷ Šā gada ziņojuma sagatavošanas gaitā notika vairāk nekā 600 sanāksmju.

⁸ Viena no tēmām, kas tika aplūkota, apmainoties ar paraugpraksi, bija valsts līmeņa iniciatīvas nolūkā uzlabot informētību par tiesiskumu un sekmēt personāla piesaisti darbam tiesu iestādēs.

⁹ Vispārējo lietu padome 2025. gada septembrī rīkoja horizontālas sarunas par vispārējām norisēm tiesiskuma jomā, savukārt 2025. gada novembrī un 2026. gada janvārī un maijā – sarunas par konkrētām valstīm.

¹⁰ Albānijas, Melnkalnes, Serbijas un Ziemeļmaķedonijas ministri piedalījās viedokļu apmaiņā par tiesiskuma situāciju savās valstīs Vispārējo lietu padomes sanāksmē 2025. gada 16. septembrī.

¹¹ 2025. gada oktobrī un 2026. gada martā Tieslietu padome apsprieda politisko līdzdalību un juristu neatkarību.

¹² *Declaration on the necessity of culture and media as a safeguard for our European democracies*, 2025. gada 4. novembris, pieejama šeit: [declaration-on-the-necessity-of-culture-and-media.pdf](https://ec.europa.eu/justice/media/newsroom/detail/2025-11-04-declaration-on-the-necessity-of-culture-and-media-as-a-safeguard-for-our-european-democracies).

padomes sanāksmē visas dalībvalstis puda atbalstu 2023. gada prezidentvalsts secinājumiem par ikgadējā dialoga par tiesiskumu izvērtēšanu¹³.

Eiropas Parlaments ir turpinājis sniegt būtisku ieguldījumu ikgadējā tiesiskuma ciklā, regulāri apspriežot tiesiskuma jautājumus plenārsēdēs un komitejās un tādējādi palīdzot pievērst tiem lielāku uzmanību gan ES, gan valstu līmenī. Parlaments 2025. gadā agrāk nekā līdz šim pieņēma savu patstāvīgo ziņojumu par Komisijas ziņojumu par tiesiskumu, lai nodrošinātu integrētāku ciklu. Lai ikgadējais tiesiskuma cikls kļūtu vēl efektīvāks, palīdzot dalībvalstīm īstenot pozitīvas reformas, ir svarīgi veicināt sinerģiju starp Komisijas tiesiskuma instrumentu kopumu un citām esošajām iniciatīvām, un Komisija turpinās sadarboties ar Parlamentu un Padomi, lai pilnveidotu un stiprinātu dialogu par šo ciklu. Šajā sakarā tā atzinīgi vērtē Parlamenta Pilsoņu brīvību, tieslietu un iekšlietu komitejas (*LIBE*) [Demokrātijas, tiesiskuma un pamattiesību uzraudzības grupas \(DRFMG\)](#) darbu. Tas nodrošina vērtīgu forumu gan horizontālām, gan konkrētām valstīm veltītām diskusijām, kurās Komisija arī turpmāk aktīvi iesaistīsies, citstarp nolūkā atbalstīt ziņojuma par tiesiskumu sagatavošanu un sekot tajā sniegto ieteikumu īstenošanai.

Diskusijas par tiesiskumu turpinājās arī citos forumos. **Eiropas Ekonomikas un sociālo lietu komiteja** rīkoja sesto ikgadējo konferenci par pamattiesībām un tiesiskumu. Komisija ciešā sadarbībā ar Pamattiesību aģentūru organizēja vairākus **valstu dialogus par tiesiskumu**¹⁴. Šie dialogi ir svarīga turpmāko pasākumu procesa daļa, jo nodrošina iespēju dažādām valstu ieinteresētajām personām un iestādēm aktīvi iesaistīties turpmākajos pasākumos saistībā ar ziņojumu par tiesiskumu, arī tā ieteikumu īstenošanā.

Ziņojums par tiesiskumu joprojām veicina ciešāku sadarbību ar **pilsonisko sabiedrību un citām ieinteresētajām personām**. Pilsoniskās sabiedrības organizācijām un profesionālajām apvienībām, kas pārstāv tiesnešus, prokurus, advokātus un žurnālistus, ir svarīga nozīme tiesiskuma veicināšanā un aizsardzībā. To speciālās zināšanas un praktiskā pieredze ir būtiska, lai nodrošinātu visaptverošu un uz pierādījumiem balstīta ziņojuma par tiesiskumu sagatavošanu.

2.2. Tiesiskuma atbalstīšana, izmantojot ES budžetu

Tiesiskums ir Eiropas ekonomikas darbības pamatā, jo īpaši vienotā tirgus darbības pamatā, jo tas balstās uz efektīvu tiesu sistēmu, spēcīgu pretkorupcijas regulējumu un kvalitatīvu likumdošanas procesu. Tāpēc Eiropas pusgada procesā un saistībā ar ES atbalstu investīcijām un valstu reformām arvien lielāka uzmanība tiek pievērsta tiesiskuma jautājumiem.

[Atveseļošanas un noturības mehānisms](#) ir apliecinājis, ka ES budžets var būt efektīvs instruments tiesiskuma reformu virzīšanai dalībvalstīs, arī tiesu sistēmu stiprināšanai, digitalizācijas veicināšanai efektivitātes uzlabošanai, tiesu infrastruktūras pilnveidošanai, korupcijas apkarošanas iestāžu stiprināšanai un likumdošanas procesa kvalitātes uzlabošanai. Ne mazāk kā 21 dalībvalsts savos atveseļošanas un noturības plānos (ANP) ir uzņēmusies saistības, kas attiecas uz tiesiskumu¹⁵. Šīs saistības ir konkretizētas aptuveni 285 atskaites punktos un mērķrādītājos, kuri atbilst 75 reformām un 36 investīcijām tiesiskuma stiprināšanai

¹³ Ungārijai apstiprinot prezidentvalsts secinājumus.

¹⁴ Čehijā 2025. gada novembrī notika valsts dialogs par tiesiskumu, kas bija veltīts tiesu sistēmas efektivitātei. Horvātijā 2026. gada janvārī notika valsts dialogs par tiesiskumu, kas bija veltīts plašsaziņas līdzekļu brīvībai un plurālismam. Plašāka informācija par dialogiem: https://commission.europa.eu/strategy-and-policy/policies/justice-and-fundamental-rights/upholding-rule-law/rule-law/annual-rule-law-cycle/national-rule-law-dialogues_en.

¹⁵ Īstenot ar tiesiskumu saistītas reformas un investīcijas ir apņēmusies 21 dalībvalsts: Beļģija, Bulgārija, Čehija, Grieķija, Spānija, Horvātijā, Itālija, Kipra, Latvija, Lietuva, Luksemburga, Ungārija, Malta, Nīderlande, Austrija, Polija, Portugāle, Rumānija, Slovēnija, Slovākija un Somija.

un kuru īstenošana pakāpeniski tiek pabeigta¹⁶. Kā piemērus var minēt tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanu, pārstrukturējot tiesas, vai pretkorupcijas pasākumu stiprināšanu, pilnveidojot par korupcijas apkarošanu atbildīgās iestādes. Kopumā šo pasākumu vērtība pārsniedz 3 miljardus EUR. Dažos ANP ir paredzēti arī uzlabojumi likumdošanas procesā, piemēram, nosakot pienākumu rīkot sabiedriskās apspriešanas un veikt ietekmes novērtējumus. Dažos gadījumos ANP saistības tiesiskuma jomā tika uzskatītas par būtiskām ES finanšu interešu aizsardzībai, un to izpilde ir priekšnoteikums, lai saņemtu jebkādu maksājuma pieprasījumā norādītu maksājumu¹⁷.

Pamatojoties uz pieredzi, kas gūta, finansējot tiesiskuma reformas saskaņā ar pašreizējo DFS un *NextGenerationEU*, Komisijas priekšlikumā par [daudzgadu finanšu shēmu \(DFS\) 2028.–2034. gadam](#) ir vēl vairāk stiprināta saikne starp ziņojumā par tiesiskumu sniegtajiem ieteikumiem un finansiālo atbalstu. Stingru tiesiskuma aizsardzības mehānismu apvienošana ar atbalstu investīcijām un reformām palīdzēs aizsargāt ES budžetu un nodrošinās, ka tas efektīvi veicina tiesiskuma stiprināšanu Eiropas Savienībā.

Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu par nākamo DFS [valstu un reģionu partnerību plāni \(VRP plāni\)](#) nodrošinās vienotu un saskaņotu satvaru ES fondu īstenošanai dalībvalstīs un reģionos. Šā satvara vispārējs mērķis ir Savienības vērtību, arī tiesiskuma, ievērošana saskaņā ar LES 2. pantu. Komisija ir ierosinājusi, ka VRP plānos būtu jāparedz risinājumi ES politikas atsaucēs satvarā apzinātajām problēmām, arī tām, kas identificētas ziņojumā par tiesiskumu, Eiropas pusgada procesā un tā konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos. Tāpēc tiek sagaidīts, ka dalībvalstis savos plānos iekļaus investīcijas un reformas, kas aizsargā un stiprina tiesiskumu, pamatojoties uz šo ziņojumu un uz rezultātiem orientētiem ieteikumiem, kas aptver tādas jomas kā tiesu sistēmu stiprināšana, korupcijas apkarošanas regulējums, mediju plurālisms un efektīva līdzsvara un atsvara sistēma. Šādas reformas var arī sekmēt labāku pārvaldību, šajā nolūkā uzlabojot valsts pārvaldes, arī tiesu iestāžu, efektivitāti un publisko iestāžu un ieinteresēto personu institucionālās spējas dalībvalstīs, reģionos un vietējās kopienās. Uzsvars uz vienoto tirgu ziņojumā par tiesiskumu kopā ar Eiropas pusgada procesu¹⁸ arī palīdzēs dalībvalstīm apzināt ekonomiski nozīmīgas tiesiskuma reformas, kuras jāatbalsta VRP plānu ietvaros, arī reformas, kuru īstenošana vēl nav pabeigta saskaņā ar spēkā esošajiem ANP. Pēc VRP plānu iesniegšanas Komisija un dalībvalstis tos apspriedīs, vienojoties par attiecīgo reformu atskaides punktiem un galīgajiem mērķrādītājiem. Lai palīdzētu dalībvalstīm apzināt investīcijas un reformas tiesiskuma jomā, kurām būtu piešķirama prioritāte un kuras var atbalstīt VRP plānu ietvaros, **Komisija šajā 2026. gada ziņojumā par tiesiskumu ir vēl vairāk pilnveidojusi savus ieteikumus, lai tie būtu mērķtiecīgāki un praktiski īstenojami.** Ieteikumu mērķis ir apzināt galvenos risināmos jautājumus un problēmas, vienlaikus atstājot dalībvalstīm rīcības brīvību attiecībā uz to, kā šos rezultātus sasniegt, ņemot vērā to valstu tiesisko un institucionālo satvaru.

¹⁶ Saskaņā ar ANM regulu reformas un investīcijas ir jāīsteno līdz 2026. gada 31. augustam, un visi maksājumi ir jāveic līdz 2026. gada 31. decembrim. Komisija izvērtē atbilstību saskaņotajiem atskaides punktiem un mērķrādītājiem, pamatojoties uz pierādījumiem, ko dalībvalstis iesniedz savu maksājuma pieprasījumu pamatošanai. Saskaņā ar piemērojamiem finansēšanas nolīgumiem un aizdevuma nolīgumiem dalībvalstīm līdz 2026. gada 30. septembrim ir jāiesniedz atlikušie maksājuma pieprasījumi, pēc tam Komisija plāno līdz 2026. gada 20. novembrim sniegt provizorisku novērtējumu par atskaides punktu un mērķrādītāju izpildi.

¹⁷ Papildus stingrajiem aizsardzības mehānismiem, kas aizsargā ES finanšu intereses pret riskiem, kuri saistīti ar tiesiskuma pārkāpumiem, jo īpaši Eiropas Parlamenta un Padomes 2020. gada 16. decembra Regulai (ES) 2020/2092 par vispārēju nosacītības režīmu Savienības budžeta aizsardzībai, kuru turpinās piemērot pēc spēkā esošā ES ilgtermiņa budžeta īstenošanas beigām. Sk. arī 2.4. iedaļu.

¹⁸ Jautājumi, kas risināti attiecīgajos Eiropas pusgada konkrētām valstīm adresētajos ieteikumos, ietver tiesu iestāžu efektivitātes uzlabošanu un korupcijas apkarošanas pasākumus. Sk. paziņojumu “2026. gada Eiropas pusgads – pavasara pakete”. COM(2026) 200 final.

Ar ierosināto regulu ir ieviesti arī stingri aizsardzības mehānismi, lai VRP plānu īstenošanā nodrošinātu **tiesiskuma un ES Pamattiesību hartas ievērošanu**, nosakot dalībvalstīm pienākumu visā DFS darbības laikā ievērot šos pamatprincipus. Atbilstība horizontālajiem nosacījumiem attiecībā uz tiesiskumu un pamattiesībām būs priekšnoteikums atbalsta saņemšanai saskaņā ar VRP plāniem. Jebkurā plānu īstenošanas posmā pēc viedokļu apmaiņas ar attiecīgo dalībvalsti būs iespējams apturēt maksājumus dalībvalstij par konkrētiem pasākumiem, ja šie horizontālie nosacījumi netiek ievēroti vai to ievērošana vairs netiek nodrošināta¹⁹. Informācija no ziņojuma par tiesiskumu būs viens no avotiem, kuru Komisija izmantos, lai izvērtētu horizontālo nosacījumu ievērošanu, atspoguļojot ziņojuma par tiesiskumu nostiprināto lomu kā instrumentam, kas, izmantojot uz pierādījumiem balstītu procesu un dialogu ar dalībvalstīm, palīdz apzināt ar tiesiskumu saistītās problēmas un reformu prioritātes. Tomēr starp ziņojumā par tiesiskumu sniegtajiem ieteikumiem un VRP plānu apstiprināšanu, kā arī horizontālo nosacījumu ievērošanas izvērtēšanu **netiks veidota automātiska saikne**, jo, izvērtējot horizontālo nosacījumu ievērošanu, būs jākonstatē arī identificēto trūkumu (iespējamā) ietekme uz fondu īstenošanu.

ES rīcībā ir arī citi **finansējuma avoti**, kas palīdz stiprināt tiesu varas, mediju un pilsoniskās sabiedrības spējas nodrošināt tiesiskuma ievērošanu. Spēkā esošās DFS ietvaros šādu atbalstu nodrošina, izmantojot tādas programmas kā programma “Pilsoņi, vienlīdzība, tiesības un vērtības” (CERV), 2021.–2027. gada programma “Tiesiskums”, Eiropas Sociālais fonds Plus un programma “Radošā Eiropa”. Nākamās DFS ietvaros šis atbalsts tiks vēl vairāk stiprināts, arī atbalsts pilsoniskās sabiedrības organizāciju neaizstājamajam darbam tiesiskuma ievērošanas uzraudzībā, korupcijas atklāšanā un reformu veicināšanā. Saskaņā ar Komisijas priekšlikumu jaunās [programmas “Tiesiskums”](#) budžets tiktu vairāk nekā trīskāršots, lielāku uzmanību pievēršot tiesu sistēmu digitalizācijai. Turklāt jaunā [programma AgoraEU](#), kuras ierosinātais budžets ir aptuveni 8,6 miljardi EUR, vienotā satvarā apvienotu atbalstu kultūrai, medijiem, tiesībām un vērtībām, lai visā ES stiprinātu demokrātisko līdzdalību, sabiedrības noturību, mediju brīvību, pamattiesības, vienlīdzību un tiesiskumu.

2.3. Tiesiskuma veicināšana un aizsardzība, izmantojot ES politiku un tiesību aktus

Ziņojums par tiesiskumu ir bijis būtisks virzītājspēks jaunu ES politikas iniciatīvu un tiesību aktu izstrādē dažādās jomās, arī tieslietu, mediju plurālisma un korupcijas apkarošanas jomā.

Atbalsts dalībvalstīm jauno noteikumu par mediju brīvību īstenošanā

Kopš 2025. gada 8. augusta ir piemērojama lielākā daļa noteikumu, kas iekļauti [Eiropas Mediju brīvības aktā \(EMBA\)](#). EMBA ietver īpašus noteikumus par pārredzamu un taisnīgu valsts reklāmas piešķiršanu, mediju īpašumtiesību pārredzamību, sabiedrisko mediju neatkarīgu darbību un finanšu resursu pieejamību to sabiedrisko pakalpojumu funkciju pildīšanai. Ar to tiek ieviesti arī pasākumi žurnālistu informācijas avotu un konfidencialas saziņas aizsardzībai. Aizvadītajā gadā Eiropas Komisija un dalībvalstu iestādes ir intensīvi strādājušas, lai nodrošinātu valstu tiesību aktu un prakses atbilstību šajās būtiskajās jomās, kurām pievērsta īpaša uzmanība arī šā ziņojuma par tiesiskumu sadaļā par medijiem. Komisija 2025. gada decembrī sāka pirmās darbības EMBA izpildes nodrošināšanai²⁰. Tā kā EMBA tagad ir gandrīz pilnībā piemērojams²¹, Komisija dalībvalstīm sniegtā atbalsta ietvaros arī turpmāk uzraudzīs to

¹⁹ Komisija ir ierosinājusi, ka gadījumos, kad šie nosacījumi netiek ievēroti, dalībvalstīm tomēr būs jāturpina veikt maksājumus galīgajiem saņēmējiem, savukārt summas, kas zaudētas nenovērstu pārkāpumu dēļ, varēs pārdalīt citiem Savienības instrumentiem vai programmām, kuras īsteno tiešā vai netiešā pārvaldībā.

²⁰ Komisija uzsāka pārkāpuma procedūru pret Ungāriju, nosūtot oficiāla paziņojuma vēstuli; tā ir arī sākusi turpmākus pasākumus attiecībā uz vairākām dalībvalstīm administratīvo dialogu vai dialogu pirms pārkāpuma lietas sākšanas ietvaros.

²¹ EMBA 20. pants būs jāsāk piemērot no 2027. gada 8. maija.

2025. gada ieteikumos aplūkoto jautājumu īstenošanu, kurus pilnībā reglamentē EMBA, un atbalstīs šā tiesību akta piemērošanu un izpildes nodrošināšanu. Tomēr ziņojumā par tiesiskumu arī turpmāk tiks uzraudzītas būtiskākās norises šajās jomās un analizēta to ietekme.

Žurnālistu aizsardzība ES

Lai aizsargātu žurnālistus, cilvēktiesību aizstāvjus un citas sabiedriskajās debatēs iesaistītās personas pret ļaunprātīgu tiesvedību, kuras mērķis ir atturēt viņus no līdzdalības sabiedrībai nozīmīgu jautājumu apspriešanā (stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību (*SLAPP*)), Komisija ir turpinājusi sadarboties ar dalībvalstīm, atbalstot jaunās [SLAPP novēršanas direktīvas](#) transponēšanu un īstenošanu. Direktīvā ir noteiktas minimālās procesuālās garantijas pret ļaunprātīgu tiesvedību, kas vērsta pret žurnālistiem, cilvēktiesību aizstāvjiem un citām personām pārrobežu civilprocesos²². Lai gan direktīvā paredzēts, ka dalībvalstīm ir jāievieš aizsardzības pasākumi *SLAPP* novēršanai pārrobežu lietās, vairākas dalībvalstis šādu pasākumus ir attiecinājušas arī uz iekšzemes lietām, tādējādi saskaņā ar Komisijas ieteikumu par *SLAPP* apkarošanu uzlabojot tiesisko noteiktību un stiprinot to personu tiesisko aizsardzību, pret kurām tiek celtas *SLAPP* prasības²³. Saskaņā ar šo ieteikumu vairākas dalībvalstis ir arī atcēlušas kriminālatbildību neslavas celšanu, kas ir būtisks solis, lai ierobežotu neslavas celšanas normu izmantošanu tiesvedībās, kurām var būt atturoša ietekme uz sabiedriskajām debatēm un līdzdalību tajās. Komisija 2026. gada maijā rīkoja augsta līmeņa pasākumu, lai oficiāli uzsāktu atjaunotās ekspertu grupas darbu *SLAPP* novēršanas jomā un sāktu pārskatīt ieteikumu par *SLAPP* apkarošanu. Kā uzsvērts arī iepriekšējos ziņojumos, daudzas dalībvalstis jau ir veikušas konkrētus pasākumus *SLAPP* novēršanai, arī nodrošinājušas specializētu apmācību, īstenojušas izpratnes veicināšanas iniciatīvas un izveidojušas atbalsta mehānismus žurnālistiem un cilvēktiesību aizstāvjiem, kuri kļuvuši par šādu prasību mērķi. Kā paredzēts arī Eiropas Demokrātijas vairogā, Komisija arī turpmāk veicinās tādas vides veidošanu, kas sekmē pilsonisko līdzdalību un nodrošina lielāku drošību žurnālistiem un kvalitatīvai ziņu žurnālistikai, arī atjauninot savu [Ieteikumu par žurnālistu drošību](#).

Stratēģisks satvars pilsoniskās sabiedrības atbalstam un iespēcināšanai

Komisija ir pieņēmusi arī pirmo [ES Stratēģiju pilsoniskajai sabiedrībai](#), kurā ir atzīta pilsoniskās sabiedrības būtiskā nozīme ES vērtību, arī tiesiskuma, aizsardzībā un nostiprināšanā un izklāstīts rīcības satvars atvērtas, drošas un pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgas vides veidošanai. Stratēģijā ir noteiktas konkrētas saistības trīs savstarpēji papildinošu mērķu sasniegšanai: pilsoniskās sabiedrības iesaistes stiprināšana, pilsoniskās sabiedrības aizsardzība un atbalstīšana, pietiekama, ilgtspējīga un pārredzama finansējuma nodrošināšana. Tajā ir ierosināti pasākumi ES un valstu līmenī, kurus paredzēts īstenot ciešā sadarbībā ar partneriem, pilsoniskās sabiedrības organizācijām un dalībvalstīm.

Jauni noteikumi korupcijas apkarošanas stiprināšanai

[Pretkorupcijas direktīvas](#) stāšanās spēkā 2026. gada 31. maijā bija nozīmīgs pavērsiens mūsu demokrātiju, ekonomikas un iestāžu aizsardzībā pret korupcijas postošo ietekmi. Ar jaunajiem noteikumiem tiek izveidots mūsdienīgs un saskaņots satvars korupcijas novēršanai, atklāšanai un sodīšanai Eiropas Savienībā. Komisija atbalstīs dalībvalstis, lai tās līdz 2028. gada 1. jūnijam transponētu attiecīgos direktīvas noteikumus²⁴. Turklāt Komisija šogad plāno

²² Šajā posmā vairākas dalībvalstis jau ir paziņojušas Komisijai par direktīvas pilnīgu transponēšanu, savukārt vairākās citās dalībvalstīs transponēšanas process jau ir sasniedzis likumdošanas procesa beigu posmu.

²³ Papildinot direktīvu, 2022. gada Ieteikums par *SLAPP* apkarošanu mudina dalībvalstis izveidot plašāku aizsardzības pasākumu satvaru, kas aptvertu arī iekšzemes lietas un visas tiesību jomas, kā arī paredzētu apmācību, izpratnes veicināšanas pasākumus, atbalstu cietušajiem un datu vākšanu.

²⁴ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva 2026/1021 par korupcijas apkarošanu.

pieņemt **ES stratēģiju korupcijas apkarošanai**, kuras mērķis ir racionalizēt un labāk koordinēt korupcijas apkarošanas centienus ES. ES Korupcijas apkarošanas tīkls turpina nodrošināt sadarbības un paraugprakses apmaiņas forumu, atbalstot centienus visā ES veicināt integritāti un apkarot korupciju²⁵.

Digitalizācija efektīvākai, noturīgākai un drošākai tiesu sistēmai

[Digitālās justīcijas stratēģija 2025.–2030. gadam](#) un 2025. gada novembrī pieņemtā [Tiesiskās apmācības stratēģija 2025.–2030. gadam](#) ir vērstas uz valstu tiesu sistēmu digitalizācijas paātrināšanu, lai ES tiesu sistēmas kļūtu efektīvākas, noturīgākas un drošākas. Konkrētie pasākumi ietver pilnīgas digitālās piekļuves tiesu judikatūrai nodrošināšanu, videokonferenču izmantošanas pilnveidošanu un pilnībā digitalizētu pārrobežu tiesvedību ieviešanu. Tam būtu jāpalīdz tiesām nodrošināt ātrāku un efektīvāku tiesisko aizsardzību, tādējādi veicinot izaugsmi un konkurētspēju, kā arī mazinot spiedienu uz valstu tiesu sistēmu budžetiem. Šī digitalizācijas potenciāla izmantošanai tieslietu speciālistiem ir jāapgūst attiecīgās prasmes, zināšanas un izpratne.

Demokrātijas, pamattiesību un finanšu integritātes stiprināšana ES

Tiesiskums un demokrātija ir savstarpēji papildinošas vērtības. [Eiropas Demokrātijas vairoga](#) pieņemšana 2025. gada novembrī izcēla to, cik svarīgas veselīgas demokrātijas pastāvēšanai ir uzticamas iestādes, brīvas un godīgas vēlēšanas, brīvi un neatkarīgi mediji, kas sekmē informācijas telpas integritāti, kā arī pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīga vide. Tajā ir uzsvērtā Komisijas stingrā apņemšanās stiprināt demokrātisko noturību visā Savienībā kā neatņemamu tās darba daļu sadarbībā ar citām ES iestādēm un struktūrām, ES dalībvalstīm, kandidātvalstīm un potenciālajām kandidātvalstīm, partneriem un iedzīvotājiem, lai aizstāvētu un stiprinātu ES vērtības. Tajā paredzētos pasākumus plānots pakāpeniski ieviest līdz 2027. gadam.

2026. gada **ikgadējais ziņojums par ES Pamattiesību hartas piemērošanu** būs veltīts neatkarīgo pamattiesību aizsardzības struktūru – valstu cilvēktiesību iestāžu (VCTI), līdztiesības struktūru un ombudu institūciju – lomai. Šīs ar valsts pilnvarojumu izveidotās struktūras valsts līmenī veicina, aizsargā un uzrauga pamattiesību ievērošanu, sniedz atbalstu cietušajiem un piedalās starptautiskajos ziņošanas procesos par cilvēktiesībām. Pamatojoties uz [Hartas stratēģiju](#) un tās [2025. gada vidusposma pārskatu](#), ziņojumā tiks uzsvērtā to loma valstu pamattiesību sistēmās un ES politikas veidošanā, arī tiesiskuma aizsardzībā.

Savienības finanšu interešu aizsardzība ir arī būtiska, lai nodrošinātu uzticēšanos ES iestādēm un plašākam tiesiskuma satvaram. Šajā saistībā turpinās **ES krāpšanas apkarošanas arhitektūras** pārskatīšana, kurā visi attiecīgie dalībnieki aktīvi iesaistās risinājumu izstrādē, lai stiprinātu Savienības finanšu interešu aizsardzību. Pārskatīšanā galvenā uzmanība tiek pievērsta preventīvās iedarbības stiprināšanai, sinerģijas un efektivitātes palielināšanai, kā arī dublēšanās novēršanai visos krāpšanas apkarošanas cikla posmos – no novēršanas un atklāšanas līdz izmeklēšanai, korektīvajiem pasākumiem, sankciju piemērošanai un līdzekļu atgūšanai.

Tiesiskuma kultūras veicināšana

Viens no Komisijas galvenajiem mērķiem ir vairo Eiropas iedzīvotāju, valstu iestāžu un attiecīgo ieinteresēto personu izpratni par tiesiskumu kā sekmīgas demokrātiskas sabiedrības pamatu. Komisija 2026. gada maijā uzsāka [kampanu “Protect What Matters”](#), kurā īpaša

²⁵ Pārskata periodā notika divas sanāksmes – 2025. gada oktobrī un 2026. gada jūnijā. Šajās diskusijās gūtās atziņas tika izmantotas gaidāmās korupcijas apkarošanas stratēģijas sagatavošanā. Tīkls apvieno pārstāvjus no ES dalībvalstīm, praktiķus, pilsoniskās sabiedrības, starptautisko organizāciju pārstāvjus un ES iestādes un aģentūras.

uzmanība pievērsta demokrātijas principiem un kuras mērķis ir vairogt izpratni par tiesiskumam būtiskajām pamatvērtībām, arī mediju brīvību. Vairākās dalībvalstīs tika īstenotas iniciatīvas izpratnes par tiesiskumu veicināšanai; Nīderlandē un Beļģijā tika rīkota “Tiesiskuma nedēļa”, lai rosinātu sabiedriskās debātes²⁶.

Tiesiskums paplašināšanās procesa un ārējās darbības pamatā

ES joprojām nelokāmi aizstāv demokrātijas principus un tiesiskumu, jo īpaši laikā, kad turpinās Krievijas agresijas karš pret Ukrainu, kas ir klajš starptautisko tiesību pārkāpums. Tiesiskums ir būtisks demokrātijas noturībai un ārējo apdraudējumu, piemēram, ārvalstu īstenotas informācijas manipulācijas un iejaukšanās (*FIMI*), novēršanai. Savā ārējā darbībā ES cenšas veicināt tiesiskumu, uzturot dialogu un sadarbojoties ar partnervalstīm, jo īpaši kaimiņreģionos.

ES paplašināšanās politikas pamatā ir tā dēvētie “pamatjautājumi” – demokrātisko struktūru nostiprināšana, tiesiskuma ievērošana un pamattiesību aizsardzība²⁷. Progress šajās jomās tiek rūpīgi izvērtēts Komisijas ikgadējā paplašināšanās paketē, un būtiskas un noturīgas reformas ir kritērijs, pēc kura vērtē sarunu virzību. ES turpina cieši sadarboties ar Eiropas Padomi (citstarp Eiropas Cilvēktiesību tiesu, Venēcijas komisiju, *CEPEJ*²⁸ un *GRECO*²⁹) un ESAO Pretkorupcijas tīklu, lai atbalstītu kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis to centienos saskaņot savu regulējumu ar Eiropas standartiem, nodrošinot reformu ticamību un ilgtspēju.

ES pakāpeniski integrēs ziņojumā par tiesiskumu vēl citas kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis papildus tām četrām, kas jau ir iekļautas ziņojumā, tām virzoties uz priekšu oficiālajā pievienošanās procesā. Šāda pieeja apliecina, ka augsti tiesiskuma standarti ir ne tikai priekšnoteikums pievienošanās procesam, bet arī neatņemama dalības ES sastāvdaļa.

Tiesiskumam ir arī būtiska nozīme galvenajos **ES atbalsta mehānismos**, arī Rietumbalkānu reformu un izaugsmes mehānismā, Moldovas Reformu un izaugsmes mehānismā un Ukrainas mehānismā. Vispārēja piekļuve šiem līdz šim nepieredzēta apmēra finansēšanas instrumentiem ir atkarīga no tiesiskuma ievērošanas, savukārt līdzekļu izmaksas ir atkarīgas no reformu programmas īstenošanas, kas nodrošina progresu pamatjautājumu jomā. Attiecībā uz nākamo DFS viens no jaunā instrumenta “[Eiropa pasaulē](#)” galvenajiem mērķiem ir aizstāvēt un veicināt Savienības vērtības un intereses visā pasaulē. Ar šā instrumenta starpniecību arī turpmāk tiks atbalstītas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, cilvēktiesību un demokrātijas veicināšana ārpus ES, nodrošinot finansējumu gan ģeogrāfiskajā, gan tematiskajā komponentā un īpašu uzmanību pievēršot labai pārvaldībai un tiesiskumam. Arī turpmāk būs iespējams pārtraukt finansējuma sniegšanu no instrumenta “Eiropa pasaulē”, ja pasliktināsies demokrātijas, cilvēktiesību vai tiesiskuma situācija.

Attiecībā uz kandidātvalstīm vai potenciālajām kandidātvalstīm ārējais atbalsts arī turpmāk veicinās tiesiskumu, pamattiesību aizsardzību un demokrātiju kā daļu no pievienošanās procesa pamatprasībām, izmantojot uz sniegumu balstītus izaugsmes plānus, kuros progress galveno reformu īstenošanā tiek atalgots, lai nodrošinātu, ka kandidātvalstis vai potenciālās kandidātvalstis nelokāmi turpina virzību uz Eiropas integrāciju.

ES turpina stiprināt savu apņemšanos ievērot **starptautiskos tiesību standartus**, piedaloties ANO Pretkorupcijas konvencijas īstenošanas pārskatīšanas procesā un virzoties uz pievienošanos Eiropas Cilvēktiesību konvencijai. Šī plašākā apņemšanās uzturēt uz

²⁶ Ar šo paraugpraksi dalījās valstu kontaktpunktu sanāksmē par tiesiskumu 2025. gada 23. oktobrī.

²⁷ Šie pamatjautājumi joprojām ir pievienošanās sarunu stūrakmens, kā uzsvērts pārskatītajā paplašināšanās metodikā (COM(2020) 57 final).

²⁸ Eiropas Padomes Tiesiskuma efektivitātes komisija.

²⁹ Pretkorupcijas starpvalstu grupa.

noteikumiem balstītu starptautisko kārtību atspoguļojas arī pastāvīgajā atbalstā Starptautiskajai Krimināltiesai, lai nodrošinātu saukšanu pie atbildības par vissmagākajiem starptautiskajiem noziegumiem.

2.4. ES rīcība, reaģējot uz tiesiskuma pārkāpumiem

Papildus preventīvajai un uz dialogu balstītajai pieejai ES tiesiskuma rīkkopa ietver arī vairākus instrumentus tiesiskuma pārkāpumu novēršanai, citstarp pārkāpuma procedūras, LES 7. panta procedūru un instrumentus ES budžeta aizsardzībai.

Reaģēšana uz problēmām tiesiskuma jomā

Komisija ir turpinājusi pildīt savu Līgumu uzraudzītājas lomu, vajadzības gadījumā ierosinot pārkāpuma procedūras, lai risinātu tiesiskuma pārkāpumus. Tajā pašā laikā **Eiropas Savienības Tiesa (EST)** ir pilnveidojusi savu judikatūru tiesiskuma jomā. Tā citstarp pieņēma spriedumus par efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu un ES tiesību pārkāpumu³⁰, tiesnešu iecelšanas procedūrām³¹, kā arī par valstu tiesu nolēmumiem, kurus nav pieņēmušas neatkarīgas tiesas³². Nozīmīgā spriedumā EST konstatēja, ka Ungārijas pret *LGBTIQ+* personām vērtais tiesību akts ir pretrunā iekšējā tirgus tiesību aktiem, vairākām Hartā nostiprinātajām pamattiesībām un LES 2. pantam³³. Šī ir pirmā reize, kad Tiesa konstatēja, ka ir pārkāpts 2. pants, kurā ir nostiprinātas vērtības, uz kuru pamata ir dibināta Eiropas Savienība, arī tiesiskums.

Būtu jāturpina piemērot **LES 7. pantā paredzēto mehānismu**, arī nākotnē paplašinātā Savienībā³⁴. Attiecībā uz Ungāriju turpinās LES 7. panta 1. punktā paredzētā procedūra, kas ļauj Padomei noteikt, vai pastāv nepārprotams risks, ka varētu tikt nopietni pārkāptas ES vērtības, un veikt turpmākus pasākumus saistībā ar šādiem riskiem. Padomē 2026. gada jūnijā notika diskusija par situācijas attīstību, kurā Ungārija informēja par saviem plāniem un konkrētajiem pasākumiem, lai risinātu Eiropas Parlamenta pamatotajā priekšlikumā un dalībvalstu iepriekšējās Padomes sanāksmēs paustās bažas.

ES budžeta aizsardzība no tiesiskuma principu pārkāpumiem

Efektīvu finanšu pārvaldību var nodrošināt tikai tad, ja publiskās iestādes darbojas saskaņā ar tiesību aktiem, pārkāpumi tiek pienācīgi izmeklēti un vainīgie tiek pakļauti kriminālvajāšanai, kā arī tad, ja publisko iestāžu patvaļīga vai prettiesiska rīcība ir pakļauta tiesu kontrolei.

Nosacītības regula ir svarīgs instruments ES budžeta aizsardzībai pret tiesiskuma principu pārkāpumiem. Padomes 2022. gada decembrī pieņemtie aizsardzības pasākumi pēc procedūras, kuru Komisija attiecībā uz Ungāriju uzsāka saskaņā ar Nosacītības regulu, joprojām ir spēkā. Komisija sadarbojas ar Ungārijas iestādēm, lai noteiktu, kādi pasākumi ir jāveic attiecīgo bažu novēršanai. Jaunajā Ungārijas Atveseļošanas un noturības plānā, ko Padome apstiprināja [2026. gada 12. jūlijā], ir iekļauti ar tiesiskumu saistīti revīzijas un

³⁰ Tiesa 2025. gada 18. decembra spriedumā lietā C-448/23 nosprieda, ka Polijas Konstitucionālā tiesa ir pārkāpusi efektīvas tiesību aizsardzības tiesā principu un nav ievērojusi ES tiesību pārkāpumu, autonomiju, efektivitāti un vienveidīgu piemērošanu. Tāpat EST atzina, ka Polijas Konstitucionālā tiesa nav neatkarīga un objektīva tiesa, jo trīs tās tiesnešu iecelšanas procesā 2015. gada decembrī un tās priekšsēdētāja iecelšanas procesā 2016. gada decembrī tika pieļauti būtiski procesuāli pārkāpumi.

³¹ Tiesa 2026. gada 24. marta spriedumā lietā C-521/21 nosprieda, ka tiesneša iecelšanas procesā pieļauta procesuāla nepilnība pati par sevi nav pietiekams pamats secinājumam, ka šis tiesnesis nav neatkarīgs.

³² Tiesa 2026. gada 4. septembra spriedumā lietā C-225/22 nosprieda, ka valsts tiesai par spēkā neesošu ir jāatzīst augstākās instances tiesas nolēmums, kas neatbilst ES tiesībās noteiktajām neatkarības un objektivitātes prasībām, ja ar šo nolēmumu lieta nodota atpakaļ zemākas instances tiesai atkārtotai izskatīšanai un šādas sekas konkrētajā procesuālajā situācijā ir nepieciešamas, lai nodrošinātu ES tiesību pārkāpumu.

³³ Spriedums, 2026. gada 21. aprīlis, C-769/22.

³⁴ Politikas pamatnostādnes nākamajai Eiropas Komisijai (2024–2029).

kontroles atskaites punkti, lai efektīvi aizsargātu ES finanšu intereses. Kopīgo noteikumu regulā paredzētais **horizontālais veicinošais nosacījums** ir vēl viens svarīgs instruments, kas palīdz nodrošināt Pamattiesību hartas ievērošanu, dalībvalstīm īstenojot ES fondu finansētos pasākumus.

Aizsargājot Savienības finanšu intereses, **Eiropas Prokuratūra (EPPO)** un **Eiropas Birojs krāpšanas apkarošanai (OLAF)** sniedz izšķirošu ieguldījumu ES budžeta aizsardzībā, tiesiskuma stiprināšanā un korupcijas apkarošanā. Eiropas Prokuratūra tika izveidota 2017. gada oktobrī kā ciešākas sadarbības mehānisms, un tai pakāpeniski ir pievienojušās arvien jaunas dalībvalstis³⁵. Ungārija 2026. gada 29. maijā paziņoja par nodomu piedalīties Eiropas Prokuratūras darbībā, un 10. jūlijā Komisija pieņēma lēmumu, ar kuru apstiprināja Ungārijas dalību. Tam ir arī plašāka ietekme uz EPPO, jo Eiropas Prokuratūras regula vairs nebūs akts, kas pieņemts ciešākas sadarbības ietvaros³⁶, bet kļūs par daļu no ES *acquis*. Tas nozīmēs arī to, ka kandidātvalstīm, kuras vēlas pievienoties Savienībai, būs jāpieņem visi attiecīgie īstenošanas akti.

3. GALVENIE VALSTĪS VALDOŠĀS TIESISKUMA SITUĀCIJAS ASPEKTI

Ziņojuma par tiesiskumu un tā ieteikumu izstrādes metodika

Katras aplūkotās dalībvalsts, kandidātvalsts vai potenciālās kandidātvalsts novērtējums valstu sadaļās ir sagatavots saskaņā ar iedibināto [metodiku](#), kas izmantota iepriekšējos ziņojuma izdevumos. Attiecībā uz kandidātvalstīm vai potenciālajām kandidātvalstīm Komisijas ikgadējais paplašināšanās dokumentu kopums aptver gatavības statusu un progresu saskaņošanā ar ES *acquis* un Eiropas standartiem, arī attiecībā uz visiem tiesiskuma aspektiem. Ziņojumā par tiesiskumu izvēlēto kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu sadaļās var būt atsauces uz norādījumiem, kas tiem sniegti paplašināšanās procesā, un uzsvērtā papildināmība starp minēto procesu un ziņojumu par tiesiskumu.

Valstu sadaļu pamatā ir kvalitatīvs novērtējums, kuru patstāvīgi veikusi Komisija un kurā rezumētas svarīgas norises kopš 2025. gada jūlija. Analīzē katrā valsts sadaļā īpaša uzmanība ir pievērsta tiem tematiem, saistībā ar kuriem ir bijušas svarīgas norises (gan pozitīvas, gan negatīvas) vai saistībā ar kuriem iepriekšējā ziņojumā konstatētās būtiskās problēmas joprojām pastāv. Attiecībā uz ieteikumos aptvertajiem tematiem analīzē ir sniegts kvalitatīvs novērtējums par dalībvalstu panākto progresu 2025. gada ieteikumu īstenošanā³⁷. Šajā 2026. gada ikgadējā ziņojumā iekļauto ieteikumu pamatā ir padziļināts izvērtējums par situāciju saistībā ar galvenajām problēmām. To mērķis ir atbalstīt dalībvalstu centienus virzīt uz priekšu reformas četrās ziņojumā aplūkotajās jomās³⁸. Šajā ziņojumā nav ieteikumu kandidātvalstīm vai potenciālajām kandidātvalstīm, jo šādi ieteikumi tiek sniegti ikgadējā paplašināšanās dokumentu kopuma kontekstā.

³⁵ Regulu (ES) 2017/1939 (“Eiropas Prokuratūras regula”) 2017. gada oktobrī ciešākas sadarbības ietvaros pieņēma 20 dalībvalstis. Malta un Nīderlande pievienojās 2018. gadā, bet Polija un Zviedrija – 2024. gadā.

³⁶ Saskaņā ar Līgumiem pievienotajiem Protokoliem Nr. 21 un Nr. 22 Īrija un Dānija principā nepiedalās tādu pasākumu pieņemšanā, kas attiecas uz brīvības, drošības un tiesiskuma telpu. Tas neskar Īrijas iespēju saskaņā ar Protokola Nr. 21 4. pantu paziņot par nodomu rīkoties citādi.

³⁷ Atkarībā no progresā, kas panākts attiecībā uz katra ieteikuma dažādajām apakšdaļām, un tā, vai ieteikumi bija pārņemti no 2025. gada ziņojuma, Komisija katrā gadījumā izdarīja secinājumus, izmantojot šādas kategorijas: (turpmāka) progressa nav, ierobežots (turpmāks) progress, neliels (turpmāks) progress, ievērojams progress un pilnīga izpilde.

³⁸ Principi, uz kuru pamata tika sagatavoti ieteikumi, ir tādi paši kā iepriekšējos gados (sk. COM(2022) 500, 3. un 4. lpp.). Ieteikumi neskar prasības tiesvedības, kuras Komisija var ierosināt saskaņā ar citiem juridiskiem aktiem.

Ziņojums ir sagatavots ciešā sadarbībā un dialogā ar valstu iestādēm. Tas balstās uz valstu iestāžu, starptautisko organizāciju un attiecīgo ieinteresēto personu sniegto informāciju, kā arī uz Komisijas apkopotajiem datiem³⁹. Visi novērtējumā izmantotie avoti ir pienācīgi dokumentēti katrai valstij veltītajā nodaļā⁴⁰. Dalībvalstu un paplašināšanās procesā iesaistīto valstu iestādes tika aicinātas iesniegt rakstisku informāciju un piedalīties īpaši organizētās valstu apmeklējumu misijās⁴¹. Arī mērķorientēta apspriešanās ar ieinteresētajām personām sniedza vērtīgu vispārēju un konkrētām valstīm specifisku informāciju⁴². Eiropas Padome sniedza pārskatu par saviem nesenajiem atzinumiem un ziņojumiem⁴³. Pirms šā ziņojuma pieņemšanas valstu iestādēm tika dota iespēja iesniegt faktoloģiskus savas valsts sadaļas atjauninājumus. Pieņemtais ziņojums ir pamats turpmākām Komisijas sarunām ar valstu valdībām un parlamentiem.

3.1. Tiesu sistēmas

Efektīvas, pienācīgi funkcionējošas un neatkarīgas tiesu sistēmas ir priekšnoteikums ES un valstu tiesību aktu piemērošanai un izpildes nodrošināšanai. Tiesu iestāžu neatkarība ir būtiska, lai garantētu taisnīgu tiesvedību un indivīdu tiesību efektīvu tiesisko aizsardzību⁴⁴, savukārt piekļuve neatkarīgām tiesām un tiesas veikta pārskatīšana ir viens no tiesiskuma pamatprincipiem.

Veidojot un reformējot savas tiesu sistēmas, dalībvalstīm ir pilnībā jāievēro ES tiesībās un EST judikatūrā noteiktās prasības. Tām būtu jāņem vērā arī Eiropas Padomes un Venēcijas komisijas izstrādātie Eiropas standarti, arī Venēcijas komisijas atjauninātais Tiesiskuma kontrolsaraksts, kas pieņemts 2025. gada decembrī. Eiropas tiesu iestāžu tīkliem un apvienībām ir būtiska nozīme tiesiskuma veicināšanā un aizsardzībā, un tie sekmē arī Eiropas standartu izstrādi⁴⁵. Nozīmīgu ieguldījumu tiesiskuma stiprināšanā sniedz arī advokāti un advokātu kolēģijas, kā arī notāri.

Tiesu iestāžu neatkarības uztvere visā ES

Kā izklāstīts 2026. gada ES rezultātu apkopojumā tiesiskuma jomā, 2026. gadā veiktās Eiroparometra aptaujas liecina, ka salīdzinājumā ar 2025. gadu priekšstats par tiesu neatkarību plašākā sabiedrībā ir uzlabojies vai saglabājies nemainīgs 17 dalībvalstīs, savukārt desmit

³⁹ Piem., ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā sniedz salīdzinošus un uzticamus datus par tiesu sistēmu efektivitāti, kvalitāti un neatkarību ES dalībvalstīs. Tā mērķis ir palīdzēt ES un dalībvalstīm uzlabot savu valsts tiesu sistēmu efektivitāti.

⁴⁰ Izmantotie avoti ietver no dalībvalstīm rakstveidā saņemto informāciju, mērķorientētās apspriešanās ar ieinteresētajām personām laikā saņemto informāciju, informāciju, ko sagatavojušas starptautiskās organizācijas, piem., Eiropas Padome, ESAO un ANO, un valstu apmeklējumu laikā sniegto informāciju. Pienācīgi tiek ņemta vērā informācija no izmantotajiem avotiem, ņemot vērā tās ticamību un atbilstību. Šie avoti ir izmantoti Komisijas novērtējumā, tomēr Komisija secinājumus ir izdarījusi pati.

⁴¹ Dalībvalstu sniegtā informācija ir pieejama šeit: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-input-member-states-and-enlargement-countries_en. Informācija par valstu apmeklējumiem ir atrodamā valstu sadaļās. Šajos valstu apmeklējumos, kas noritēja tiešsaistē un klātienē, Komisija runāja ar dalībvalstu valsts iestādēm, citstarp tiesu un neatkarīgām iestādēm, tiesībaizsardzības iestādēm, kā arī citām ieinteresētajām personām, piemēram, žurnālistu asociācijām un pilsonisko sabiedrību.

⁴² Ieinteresēto personu sniegtā informācija ir pieejama šeit: https://commission.europa.eu/publications/2026-rule-law-report-targeted-stakeholder-consultation_en.

⁴³ Eiropas Padomes sniegtais ieguldījums ziņojuma par tiesiskumu sagatavošanā pieejams šeit: https://commission.europa.eu/document/b2e4463e-772f-46d3-af7a-92658e1fe48e_en.

⁴⁴ Līguma par Eiropas Savienību 19. pants un Pamattiesību hartas 47. pants.

⁴⁵ Piem., Eiropas Tiesu iestāžu padomju tīkls, ES Augstāko tiesu priekšsēdētāju tīkls, ES Valstu padomju un augstāko administratīvo tiesu asociācija, Eiropas Advokatūru un juristu biedrību padome un Eiropas Padomes Tiesiskuma efektivitātes komisija (CEPEJ), Prokuroru tīkls vai līdzvērtīgas iestādes Eiropas Savienības dalībvalstu augstākajās tiesās – NADAL tīkls un Eiropas Savienības Notāru padome (CNUE).

dalībvalstīs tas ir pasliktinājies⁴⁶. Uzņēmumu vidū priekšstats par tiesu neatkarību salīdzinājumā ar 2025. gadu ir uzlabojies vai saglabājies nemainīgs 18 dalībvalstīs, bet deviņās dalībvalstīs tas ir pasliktinājies⁴⁷. Plašākā sabiedrībā vai uzņēmumu vidū priekšstats par tiesu neatkarību joprojām ir īpaši augsts [Dānijā](#), [Somijā](#), [Austrijā](#), [Zviedrijā](#), [Nīderlandē](#), [Vācijā](#), [Luksemburgā](#) un [Īrijā](#) (vairāk nekā 75 %), savukārt [Horvātijā](#) un [Bulgārijā](#) tas joprojām ir ļoti zems (mazāk nekā 30 %). Attiecībā uz paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm Eiropas Padomes rezultāti liecina, ka priekšstats par tiesu neatkarību tajās svārstās no ļoti zema līdz vidējam līmenim.

Tiesu iestāžu padomju un tiesnešu iecelšanas un atlaišanas procedūras kā galvenie tiesu iestāžu neatkarības aizsardzības pasākumi

Tiesnešu iecelšanas un atlaišanas procedūras, kā arī tiesu iestāžu padomju pilnvaras un struktūra ir būtiskas tiesu neatkarības saglabāšanai. Ja pastāv tiesu iestāžu padomes, tās darbojas kā buferis starp tiesu iestādēm un citiem varas atzariem tādās jomās kā iecelšana amatā, karjeras attīstība, kā arī tiesu sistēmas pārvaldība⁴⁸. Eiropas Padome ir izstrādājusi Eiropas standartus par to, kā šīs padomes būtu jāveido, lai efektīvi aizsargātu to neatkarību, arī attiecībā uz sastāvu⁴⁹. Lai tiesu iestāžu padomes darbotos efektīvi, tām ir vajadzīgi pietiekami resursi un administratīvā neatkarība.

Vairākas dalībvalstis veica turpmākus pasākumus nolūkā stiprināt tiesu iestāžu padomju neatkarību un efektivitāti. [Nīderlandē](#) valdība ierosināja piešķirt tiesu iestādēm atsevišķu budžetu un izslēgt tieslietu un drošības ministra lomu Tieslietu padomes locekļu iecelšanā. [Spānijā](#) tika sperti soļi, lai virzītu uz priekšu Tieslietu padomes tiesnešu locekļu iecelšanas kārtības pielāgošanu, pēc tam kad Venēcijas komisija pieņēma atzinumu par diviem alternatīviem modeļiem. [Portugālē](#), ņemot vērā notiekošās diskusijas par tiesiskā regulējuma pilnveidošanu, Tieslietu padome pieņēma savu locekļu rīcības kodeksu, kura mērķis ir stiprināt padomes neatkarību un uzticamību. [Somijā](#) tiek gatavoti konstitūcijas grozījumi, lai vēl vairāk nostiprinātu tiesu varas neatkarību.

Attiecībā uz paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm – [Ziemeļmaķedonijā](#) Parlaments pieņēma jaunu Tieslietu padomes likumu, lai to saskaņotu ar Eiropas standartiem. [Serbijā](#) ar tiesību aktu grozījumiem tika atcelta daļa līdzšinējo garantiju prokuratūras autonomijas un tiesu varas neatkarības aizsardzībai, tādējādi kavējot 2023. gada konstitucionālās reformas īstenošanu. Pēc tam Venēcijas komisija apstiprināja, ka Serbija šajos grozījumos ir ņēmusi vērā ievērojamu daļu no tās ieteikumiem.

Tajā pašā laikā [Bulgārijā](#) joprojām pastāv bažas par Tieslietu padomi, jo nav veikti nekādi pasākumi, lai risinātu ilgstošās problēmas saistībā ar tās sastāvu un darbību. [Igaunijā](#) Parlaments pieņēma Tieslietu padomes reformu, kurā nav ņemti vērā Eiropas standarti. [Slovākijā](#) likumdošanas procesā ir Konstitūcijas un Tieslietu padomes likuma grozījumu projekts, kura mērķis ir ierobežot Tieslietu padomes locekļu atcelšanas pamatus.

Tiesnešu iecelšanas un atlaišanas procedūras ir būtiskas tiesu iestāžu neatkarībai un sabiedrības priekšstatam. EST ir noteikusi, ka tiesu neatkarība nozīmē, ka noteikumiem, ar ko reglamentē tiesnešu iecelšanu amatā, ir jābūt pietiekamiem, lai novērstu pamatotas šaubas par to, ka

⁴⁶ 2026. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, 48. attēls.

⁴⁷ 2026. gada Eiropas Savienības rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, 50. attēls.

⁴⁸ EST ir atzinusi, ka tad, ja tiesu iestāžu padome piedalās iecelšanas procesā, kurā iesaistītas politiskas struktūras, tā var palīdzēt padarīt šo procesu objektīvāku. Sk., piem., 2021. gada 2. marta spriedumu A.B. u. c., C-824/18 (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana. Pārsūdzība).

⁴⁹ Sk. jo īpaši Eiropas Padomes Ieteikumu CM/Rec(2010)12.

tiesneši nav pasargāti no ārēju faktoru iedarbības⁵⁰. Vairākās dalībvalstīs turpinās centieni uzlabot tiesu varas amatpersonu iecelšanas procedūras, kuri citstarp tiek īstenoti kā turpmāki pasākumi saistībā ar 2025. gada ieteikumiem. [Griekijā](#) iecelšana augstākajos amatos tiesu sistēmā notika, iesaistot tiesu varu. [Slovēnijā](#) ar jauno Tiesnešu likumu pilnvaras iecelt Augstākās tiesas tiesnešus tika nodotas no Parlamenta Tieslietu padomei. [Latvijā](#) veic pasākumus, lai ieviestu garantijas, kas pasargātu Augstākās tiesas tiesnešu iecelšanas procedūru no nepamatotas ietekmes. Lai gan [Zviedrijā](#) nav plānots mainīt piesēdētāju izvirzīšanas sistēmu, Piesēdētāju asociācija izvērtē pasākumus, kuru mērķis ir stiprināt piesēdētāju darbību tiesās.

Citās dalībvalstīs tiesnešu iecelšanas procedūru reformas virzās lēni, un joprojām pastāv bažas par Eiropas standartu ievērošanu tiesnešu iecelšanas procesā. [Maltā](#), lai gan turpinājās politiskās diskusijas par Augstākās tiesas priekšsēdētāja iecelšanu, reformas, kurās paredzēta tiesu varas iesaiste šajā procesā, vēl nav īstenotas. [Somijā](#) tika sperti tikai nelieli soļi, lai risinātu jautājumu par piesēdētāju iecelšanu. [Bulgārijā](#) plašā norīkojumu izmantošana joprojām rada bažas, jo tā var negatīvi ietekmēt norīkotos tiesnešus un prokurus, kuri ir pakļauti riskam, ka viņu norīkojums var tikt izbeigts. [Albānijā](#) pēc apelācijas posma pabeigšanas pilnībā noslēdzās visu tiesnešu un prokuroru pārbaudes process, tādējādi vēl vairāk stiprinot tiesu varas neatkarību, pārskatbilstību un integritāti visā tieslietu sistēmā.

Saskaņā ar Eiropas standartiem tiesu nolēmumu kritika ir ierasta demokrātiskās diskusijas sastāvdaļa, tomēr izpildvarai un likumdevējvarai būtu jāatturas no tādas kritikas, kas var mazināt tiesu iestāžu neatkarību vai sabiedrības uzticēšanos tām⁵¹. Ar šādām problēmām ir saskārušās gan dalībvalstis, gan paplašināšanās procesā iesaistītās valstis. [Albānijā](#) tiesu vara joprojām ir noturīga, tomēr turpinājās mēģinājumi neatbilstoši ietekmēt tieslietu sistēmas iestādes un personiski uzbrukumi tiesnešiem un prokuroriem. [Melnkalnē](#) turpinājās kritika un uzbrukumi prokuratūras iestādēm un to pieņemtajiem lēmumiem, lai gan Tieslietu padomē un Prokuratūras padomē ir ieviests mehānisms ziņošanai par neatbilstošas ietekmes gadījumiem. [Serbijā](#) ievērojami pastiprinājās politiskais spiediens uz tiesu varu un prokuratūru, savukārt valsts iestāžu reakcija joprojām bija ierobežota.

Prokuratūras autonomija un neatkarība

Lai gan valstu prokuratūras dienestu struktūra dažādās dalībvalstīs atšķiras, ir nepieciešami institucionāli aizsardzības pasākumi, kas nodrošinātu prokuratūras dienestu autonomiju, lai tie varētu rīkoties bez iejaukšanās⁵². Šai autonomijai ir izšķiroša nozīme gan valstu, gan Eiropas krimināltiesību īstenošanā.

Vairākās dalībvalstīs dažādā tempā turpinājās reformas prokuratūras institucionālo garantiju stiprināšanai. [Bulgārijā](#) Parlaments pieņēma grozījumus, ar kuriem tika ieviesta automātiska tiesas pārbaude attiecībā uz prokuratūras lēmumiem par izmeklēšanas izbeigšanu vai apturēšanu ar korupciju saistītos noziedzīgos nodarījumos. Turklāt tika pieņemts jauns likums, lai novērstu procesuālās nepilnības, kas joprojām kavēja ģenerālprokurora efektīvas pārskatbilstības un kriminālatbildības mehānisma pilnvērtīgu darbību, un tika iecelts jauns *ad hoc* prokurors ģenerālprokurora darbības izmeklēšanai. [Spānijā](#) Parlamentā tiek apspriests likumprojekts, kura mērķis ir stiprināt ģenerālprokurora statusu, nošķirot ģenerālprokurora

⁵⁰ Sk. spriedumus, to vidū 2021. gada 15. jūlija spriedumu Komisija/Polija, C-791/19; 2021. gada 20. aprīļa spriedumu *Repubblika / Il-Prim Ministru*, C-896/19; un 2021. gada 2. marta spriedumu A.B. u. c., C-824/18 (Augstākās tiesas tiesnešu iecelšana. Pārsūdzība).

⁵¹ Eiropas Padome, Ministru komitejas Ieteikums dalībvalstīm par tiesnešiem: neatkarība, efektivitāte un atbildība, 2010. gada 17. novembris, CM/Rec(2010)12, 18. punkts.

⁵² Sk. Venēcijas komisijas atzinumu un ziņojumu apkopojumu par prokuroriem [https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI\(2022\)023-e](https://www.venice.coe.int/webforms/documents/?pdf=CDL-PI(2022)023-e).

pilnvaru termiņu no valdības pilnvaru termiņa. [Kiprā](#) Parlamentā joprojām tiek apspriesta Tiesību dienesta reforma, ar kuru paredzēts izveidot Valsts ģenerālprokurora biroju un ieviest efektīvu pārskatīšanas mehānismu lēmumiem neuzsākt kriminālvajāšanu vai izbeigt kriminālprocesu. [Austrijā](#) valdība nodeva sabiedriskajai apspriešanai likumprojektu par Federālās prokuratūras izveidi, lai nodalītu prokuratūru no tās pašreizējās hierarhiskās pakļautības Tieslietu ministrijai. [Polijā](#) tika sperti tikai ierobežoti turpmāki soļi, lai nodalītu tieslietu ministra amatu no ģenerālprokurora amata un nodrošinātu prokuratūras funkcionālo neatkarību no valdības.

Tomēr dažās jomās ir konstatētas problēmas vai tās joprojām pastāv. [Slovākijā](#) tiesiskais regulējums attiecībā uz ģenerālprokurora pilnvarām atcelt zemāka līmeņa prokuroru galīgos lēmumus nav mainīts. [Ungārijā](#) ģenerālprokurora ievēlēšanas kārtība apvienojumā ar prokuratūras hierarhisko struktūru rada risku, ka atsevišķās lietās varētu tikt īstenota nepamatota politiska ietekme.

[Melnkalnē](#) valdība ir pieņēmusi konstitūcijas grozījumus, kuru mērķis ir stiprināt Tieslietu padomes un Prokuratūras padomes neatkarību. [Ziemeļmaķedonijā](#) Parlaments pieņēma jaunus grozījumus Prokuroru padomes likumā, lai stiprinātu prokuratūras autonomiju, tomēr ir vajadzīgi turpmāki grozījumi. [Serbijā](#) joprojām pastāv bažas par prokuratūras autonomiju, un kriminālizmeklēšanas efektivitāti un konfidencialitāti kavē tiesiskā regulējuma un prakses nepilnības.

Pārskatatbildības nodrošināšana un neatkarības aizsardzība disciplinārlietās

Kā apstiprināts EST judikatūrā, ka disciplinārlietas nedrīkst izmantot kā tiesu iestāžu politiskās kontroles formu⁵³. Aizsardzības pasākumiem ir jāietver skaidri noteikumi, kuros ir definēts disciplinārpārkāpums un ir noteikti piemērojamie sodi. Disciplinārlietas būtu jāizskata neatkarīgai struktūrai, ievērojot tiesības uz aizstāvību, un vajadzētu būt iespējai tās apstrīdēt tiesā⁵⁴.

Vairākas dalībvalstis pastiprināja aizsardzības pasākumus disciplinārlietās. Tiek ziņots, ka [Čehijā](#) jaunā divu instanču disciplinārlietu izskatīšanas kārtība attiecībā uz tiesnešiem, prokuroriem un tiesu izpildītājiem darbojas sekmīgi. [Slovēnijā](#) ar grozījumiem Tieslietu padomes likumā un jauno Tiesnešu likumu tika būtiski pārskatīts tiesnešu disciplināratbildības regulējums, paredzot precīzākas definīcijas un izmaiņas procesuālajā kārtībā.

Dažās dalībvalstīs disciplinārlietas pret tiesnešiem joprojām rada dažādas problēmas. [Rumānijā](#) daļa tiesnešu un prokuroru joprojām izjuta nepamatotu spiedienu, un viņu profesionālās apvienības publicēja paziņojumus, aicinot izbeigt disciplināro spiedienu uz tiesnešiem un prokuroriem, kuri īsteno savas tiesības uz vārda brīvību. Turklāt Augstā Kasācijas un tieslietu tiesa noraidīja atsevišķu tiesnešu dalību lietu izskatīšanā, jo viņi bija pauduši nodomu uzdot prejudiciālus jautājumus Eiropas Savienības Tiesai. [Slovākijā](#) Konstitucionālajā tiesā tiek pārbaudīta reformas atbilstība Konstitūcijai; reforma attiecas uz disciplinārlietām pret tiesnešiem, prokuroriem, tiesu izpildītājiem un notāriem un paplašina Tieslietu padomes pilnvaras attiecībā uz tiesu varu.

Centieni uzlabot tiesu sistēmas kvalitāti un efektivitāti

⁵³ EST šo principu ir atgādinājusi lietās, kas attiecas uz Polijas Augstākās tiesas disciplinārlietu palātu (2023. gada 5. jūnija spriedums Komisija/Polija, C-204/21) un Rumānijas Tiesu inspekciju (2023. gada 11. maija spriedums *Inspeția Judiciară*, 817/21, un 2021. gada 18. maija spriedums *Asociația "Forumul Judecătorilor din România"* u. c. / *Inspeția Judiciară* u. c., C-83/19 u. c.).

⁵⁴ 2018. gada 25. jūlija spriedums *PPU/LM*, C-216/18, 67. punkts.

Lai tiesu sistēma darbotos efektīvi, tai ir nepieciešami pietiekami resursi. Tas nozīmē nepieciešamos ieguldījumus fiziskajā un tehniskajā infrastruktūrā, kā arī pietiekama skaita kvalificētu, pienācīgi apmācītu un atbilstoši atalgotu darbinieku nodrošināšanu. Dalībvalstis ir turpinājušas ieguldīt savās tiesu sistēmās, bieži vien neraugoties uz ierobežotām budžeta iespējām, un vairākos gadījumos šie ieguldījumi veikti ar ES atbalstu, izmantojot atveseļošanas un noturības plānus.

[Vācijā](#), pieņemot jauno Pakta tiesiskuma stiprināšanai un īstenojot kopīgu kampaņu kvalificētu speciālistu piesaistei, ir sperti nozīmīgi soļi, lai palielinātu tiesu varai pieejamos resursus un risinātu personāla piesaistes problēmas. [Beļģijā](#) Parlaments pieņēma likumu, kura mērķis ir padarīt darbu tiesu sistēmā pievilcīgāku, vairāk pietuvinot nodarbinātības nosacījumus tiem, kas piemērojami civildienesta ierēdņiem ārpus tiesu sistēmas. [Nīderlandē](#) no 2027. gada tiesu iestādēm tiks piešķirts lielāks finansējums, lai uzlabotu darba apstākļus tiesu sistēmā un risinātu personāla trūkuma problēmu. [Griekijā](#) prokuroru pieņemšana darbā ir vērsta uz personāla trūkuma mazināšanu. Tomēr pietiekamu resursu nodrošināšana joprojām ir viena no atkārtoti konstatētajām problēmām. Piemēram, [Portugālē](#) turpinās tiesnešu un prokuroru amatu komplektēšana, taču joprojām pastāv bažas par tiesu darbinieku trūkumu, kā arī par tiesu un prokuratūras telpu stāvokļa un drošības pasliktināšanos. [Igaunijā](#) tiesu sistēmā joprojām viena no galvenajām problēmām ir darba slodze, lai gan ir izsludināti konkursi vakantajiem amatiem.

Tiesnešu atalgojuma līmenis var ietekmēt tiesu neatkarību, un tam ir būtiska nozīme arī tiesneša profesijas pievilcības nodrošināšanā⁵⁵. [Zviedrijā](#) Valsts tiesu administrācija un tiesnešu arodbiedrība vienojās par jaunu koplīgumu, kurā tika precizēti spēkā esošie aizsardzības pasākumi un ieviesti papildu pasākumi tiesu iestāžu neatkarības stiprināšanai attiecībā uz tiesnešu atalgojuma sistēmu. [Ungārijā](#) tiesu sistēmas darbinieku atalgojums tika vēl vairāk palielināts, taču nav veikti pasākumi, lai nodrošinātu, ka turpmāka atalgojuma paaugstināšana notiek strukturētā veidā.

Digitalizācija var stiprināt dalībvalstu tiesu sistēmas un padarīt tās pieejamākas, efektīvākas, noturīgākas un labāk sagatavotas pašreizējo un turpmāko problēmu pārvarēšanai. [Irījā](#), [Griekijā](#), [Luksemburgā](#), [Francijā](#), [Slovēnijā](#) un [Igaunijā](#) turpinājās tiesu sistēmu digitalizācija. [Beļģijā](#), [Bulgārijā](#), [Horvātijā](#), [Vācijā](#), [Itālijā](#), [Portugālē](#) un [Somijā](#) joprojām pastāv atsevišķi trūkumi un problēmas, lai gan virzās uz priekšu projekti tiesu sistēmas digitalizācijas uzlabošanai. Tomēr dažās dalībvalstīs digitalizācijas īstenošana joprojām atpaliek. [Čehijā](#) centieni digitalizēt tiesu sistēmu joprojām kavējas, un ieinteresētās personas norāda uz dažādu tiesu izmantoto sistēmu savstarpējas sadarbības trūkumu, kā arī uz to, ka tiesu nolēmumi tiešsaistē bieži tiek publicēti nepilnīgi vai nekonsekventi. [Maltā](#) ieguldījumi tiesu sistēmas digitalizācijā virzās uz priekšu lēni, un vēl ir jāievieš vairākas sistēmas. [Spānijā](#) turpinājās darbs ar mērķi pilnveidot augsto tiesu sistēmas digitalizācijas līmeni, taču joprojām viena no problēmām ir ierobežotā valsts un reģionālo lietu pārvaldības sistēmu sadarbība.

[Albānijā](#), [Melnkalnē](#) un [Ziemeļmaķedonijā](#) joprojām ir grūtības nodrošināt tiesu sistēmai pietiekamus cilvēkresursus. [Serbijā](#) turpinās IT risinājuma īstenošana jaunajai prokuratūras lietu pārvaldības sistēmai.

Efektīvai tiesu sistēmai ir jāspēj pārvaldīt izskatāmo lietu apjomu un neizskatīto lietu uzkrāšanos un ir jāpieņem lēmumi bez nepamatotas kavēšanās. Tas ir būtiski tiesību aizsardzības, tiesiskās noteiktības un sabiedrības uzticēšanās nodrošināšanai. Pārmērīgi ilga tiesvedība un neizskatīto lietu uzkrājums var arī nelabvēlīgi ietekmēt uzņēmējdarbības vidi.

⁵⁵ EST 2025. gada 25. februāra spriedums apvienotajās lietās C-146/23 un C-374/23, kurā Tiesa precizēja, ka saskaņā ar LES 19. panta 1. punktu sīki izstrādātiem noteikumiem par tiesnešu atalgojuma noteikšanu ir jābūt objektīviem, paredzamiem, stabiliem, pārredzamiem un nostiprinātiem tiesību aktos.

Dažās dalībvalstīs tiek īstenoti pasākumi tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanai. [Horvātijā](#) ir sperti atsevišķi soļi tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanai, tomēr neizskatīto lietu uzkrājums un tiesvedības ilgums joprojām rada nopietnas bažas. [Griekijā](#) centieni mazināt civillietu tiesu noslodzi un saīsināt tiesvedības ilgumu ietver bezstrīdus lietu nodošanu advokātu un notāru kompetencē, testamentu digitālu publicēšanu un grozījumus Civilprocesa kodeksā. [Spānijā](#) jaunā Tiesu sistēmas efektivitātes likuma īstenošana jau dod pozitīvus rezultātus, lai gan joprojām pastāv problēmas saistībā ar resursu nodrošināšanu un vienotu īstenošanu dažādos reģionos. [Francijā](#) tiek apsvērtas reformas tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanai, taču ieinteresētās personas pauž bažas, ka tās varētu ierobežot tiesības pārsūdzēt nolēmumus.

Lai gan dažās dalībvalstīs, piemēram, [Rumānijā](#), ir panākti uzlabojumi attiecībā uz tiesvedības ilgumu, citās dalībvalstīs joprojām pastāv ilgstošas problēmas. [Beļģijā](#) un [Portugālē](#) pasākumi tiesvedības paātrināšanai joprojām ir izstrādes vai pieņemšanas stadijā. [Itālijā](#) tiesvedības ilgums joprojām ir nopietna problēma, lai gan aprēķinātais lietu izskatīšanas laiks turpināja samazināties.

[Ziemeļmakēdonijā](#) tiesu sistēmas efektivitāte turpināja pasliktināties, jo tiesvedības ilgums palielinājās gandrīz visās lietu kategorijās, izņemot krimināllietas. [Serbijā](#) tiesu sistēmas efektivitāte civillietu un komercietu izskatīšanā joprojām ir stabila, taču krimināllietās vērojama negatīva tendence, un nopietnās problēmas administratīvo lietu un konstitucionālo sūdzību izskatīšanā joprojām nav novērstas.

Tiesu iestāžu pieejamība un advokātu loma tiesu sistēmā

Advokātiem, advokātu kolēģijām, notāriem un citiem juridisko profesiju pārstāvjiem ir būtiska nozīme tiesiskuma efektīvā darbībā. Kā atzinusi EST, advokāta profesionālais noslēpums un advokāta un klienta saziņas konfidencialitāte ir ES tiesību vispārējie principi, kas ir cieši saistīti ar tiesībām uz aizstāvību un pareizu tiesvedību⁵⁶. Eiropas Padome 2025. gadā pieņēma Eiropas Konvenciju par advokāta profesiju, kurā pirmo reizi ir kodificētas garantijas, kuru mērķis ir nodrošināt, ka advokāti var darboties neatkarīgi no izpildvaras un citas nepamatotas ietekmes⁵⁷.

Lai gan advokātu neatkarība Eiropas Savienībā kopumā ir nodrošināta un advokāti var brīvi veikt klientu konsultēšanu un pārstāvību, joprojām pastāv atsevišķas problēmas. [Beļģijā](#) advokāti joprojām aicina ieviest papildu procesuālās garantijas, lai aizsargātu viņu neatkarību un advokāta profesionālo noslēpumu. [Nīderlandē](#) pēc advokātu paustajām bažām tika veiktas izmaiņas advokāta un klienta sarunu vizuālās uzraudzības kārtībā īpašas drošības cietumos.

Juridiskās palīdzības pieejamība un tiesas nodevu apmērs būtiski ietekmē tiesu iestāžu pieejamību. Vairākās dalībvalstīs tiek veikti pasākumi valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēmas uzlabošanai; piemēram, [Latvijā](#) tika paplašināta piekļuve juridiskajai palīdzībai Satversmes tiesas procesā. [Dānijā](#) Tieslietu padome turpināja valsts nodrošinātās juridiskās palīdzības sistēmas pārskatīšanu, savukārt [Īrijā](#) tika sperti turpmāki soļi tiesāšanās izmaksu samazināšanai, turpinot izstrādāt Civilprocesa reformas likumprojektu. [Bulgārijā](#) ar grozījumiem juridiskās palīdzības regulējumā tika palielināts advokātu atalgojums. Savukārt [Lietuvā](#) 2026. gadā tika apturētas diskusijas par juridiskās palīdzības sniedzēju atalgojuma līmeni, un šogad ir plānots ieviest jaunas Juridiskās palīdzības informācijas sistēmas funkcijas, lai samazinātu administratīvo slogu juridiskās palīdzības sniedzējiem.

⁵⁶ Lieta C-155/79, *AM & S Europe Ltd / Komisija*, 18.–21. punkts; lieta C-550/07 P, *Akzo Nobel Chemicals un Akros Chemicals / Komisija*, 42.–46. un 54. punkts; lieta C-694/20, *Orde van Vlaamse Balies u. c.*, 26.–30.–36. lpp.

⁵⁷ CM(2024)191-add1final. Līdz 2026. gada jūnijam Konvenciju bija parakstījušas 24 ES dalībvalstis.

3.2. Korupcijas apkarošanas regulējums

Korupcija apdraud drošību, godīgu konkurenci un pārticību, vājina sabiedrisko pakalpojumu kvalitāti, kropļo publisko resursu piešķiršanu un mazina iedzīvotāju uzticēšanos demokrātijai, publiskajām iestādēm un tiesiskumam. Korupcija bieži ir saistīta ar citiem noziedzīgiem nodarījumiem, arī nelikumīgi iegūtu līdzekļu legalizēšanu un narkotisko vielu tirdzniecību, un tā ir viens no galvenajiem instrumentiem, ko organizētās noziedzības grupējumi izmanto, lai iefiltrētos valsts institūcijās un likumīgā uzņēmējdarbībā un iegūtu tajās ietekmi. Visaptveroša pieeja korupcijas apkarošanai balstās uz preventīvu un represīvu pasākumu kopumu, ko papildina stabils tiesiskais un institucionālais satvars, kā arī efektīva izmeklēšana un kriminālvajāšana.

Korupcijas uztvere visā ES

[Korupcijas uztveres indekss](#) rezultāti pastāvīgi liecina, ka astoņas no 20 valstīm, kuras pasaulē ieņem augstākās vietas šajā indeksā, ir ES dalībvalstis⁵⁸, tomēr starp dalībvalstīm joprojām pastāv būtiskas atšķirības⁵⁹. Šajā ziņā kandidātvalstu vai potenciālo kandidātvalstu vērtējums ir zemāks par vidējo rādītāju⁶⁰. 2026. gada Eiropabarometra aptauja par korupciju liecina, ka korupcija ES iedzīvotājiem un uzņēmumiem joprojām rada nopietnas bažas. Aptuveni septiņi no desmit eiropiešiem (71 %) uzskata, ka korupcija viņu valstī ir plaši izplatīta, un gandrīz pieci no desmit eiropiešiem (48 %) uzskata, ka korupcijas līmenis viņu valstī ir palielinājies. Tikai 35 % iedzīvotāju uzskata, ka viņu valdības centieni apkarot korupciju ir efektīvi. Līdzīgi vairums Eiropas uzņēmumu (65 %) uzskata, ka korupcijas problēma viņu valstī ir plaši izplatīta, un tikai aptuveni puse uzņēmumu (53 %) uzskata, ka ir ticams, ka viņu valstī korumpētās personas vai uzņēmumus pieķers vai par viņiem ziņos policijai vai prokuroriem.

Korupcijas apkarošanas stratēģiskā un tiesiskā regulējuma un iestāžu spēju stiprināšana

Starptautiskajās tiesībās ir atzīta efektīvas un koordinētas pretkorupcijas politikas nozīme⁶¹. Valstu stratēģijas palīdz dalībvalstīm īstenot visaptverošu un saskaņotu pieeju, integrējot korupcijas apkarošanas pasākumus visās attiecīgajās politikas jomās. Līdz ar Pretkorupcijas direktīvas pieņemšanu šādu stratēģiju izstrāde līdz 2029. gada jūnijam kļūs obligāta. Pašlaik gandrīz visās dalībvalstīs un paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs ir spēkā valsts pretkorupcijas stratēģijas, un notiek to īstenošana⁶². [Irija](#) pieņēma savu pirmo pretkorupcijas stratēģiju, [Itālija](#) – jaunu pretkorupcijas stratēģiju, bet [Spānija](#) – pirmo valsts pretkorupcijas plānu.

Lai efektīvi apkarotu korupciju, ir nepieciešams gan stabils tiesiskais regulējums, gan neatkarīgas iestādes, kas nodrošina tā izpildi. Kopumā šajā ziņojumā aplūkoto dalībvalstu un paplašināšanās procesā iesaistīto valstu tiesiskais regulējums ir labi attīstīts, un tiek īstenoti vai

⁵⁸ Tāpat kā iepriekšējā gadā, astoņas ES dalībvalstis ierindojas pasaules 20 labāko valstu vidū. Trīs dalībvalstu (Dānija, Somija un Zviedrija) rādītājs ir 80/100 vai augstāks, savukārt citu dalībvalstu (Luksemburga, Nīderlande, Vācija, Igaunija un Īrija) rādītājs ir augstāks par 70/100.

⁵⁹ Par 50 punktiem zemāki rādītāji ir Maltā (49), Slovākijā (48), Horvātijā (47), Rumānijā (45), Bulgārijā (40) un Ungārijā (40).

⁶⁰ Zemāki rādītāji par 50 punktiem ir Melnkalnē (46), Ziemeļmaķedonijā (40), Albānijā (39) un Serbijā (33).

⁶¹ Apvienoto Nāciju Organizācijas Pretkorupcijas konvencijas (UNCAC) pusēm ir pienākums saskaņā ar savu tiesību sistēmu pamatprincipiem izstrādāt un īstenot vai uzturēt efektīvu, koordinētu korupcijas apkarošanas politiku, kas veicina sabiedrības līdzdalību un atspoguļo tiesiskuma, sabiedrisko jautājumu un publiskā īpašuma pareizas pārvaldības, profesionālās godprātības, pārredzamības un pārskatatbildības principus. Visas dalībvalstis un ES ir konvencijas puses. Direktīvā (ES) 2026/1021 par korupcijas apkarošanu jo īpaši ir noteikts, ka dalībvalstīs līdz 2029. gada 1. jūnijam ir jābūt pieņemtai valsts pretkorupcijas stratēģijai (21. pants).

⁶² Pašlaik 23 dalībvalstīs ir īpašas korupcijas apkarošanas stratēģijas vai programmas; gandrīz visās pārējās ir korupcijas apkarošanas komponenti citās valstu stratēģijās un rīcības plānos.

plānoti pasākumi konkrētu nepilnību novēršanai. Pretkorupcijas direktīvas transponēšana valstu tiesību aktos dalībvalstīm sniedz papildu iespēju stiprināt un saskaņot savu tiesisko regulējumu.

Lai pastiprinātu cīņu pret korupciju, vairākas dalībvalstis ir pavisinājušas uz priekšu krimināltiesību reformas. [Zviedrijā](#) valdība ierosināja papildu tiesību aktu reformas krimināltiesību jomā, lai saskaņā ar starptautiskajiem ieteikumiem stiprinātu krimināltiesisko regulējumu un uzlabotu pārskatatbildību korupcijas lietās. [Spānijā](#) Parlamentā tiek apspriesti Kriminālprocesa kodeksa grozījumi, kuru mērķis ir padarīt kriminālprocesu efektīvāku. [Bulgārijā](#) pieņēma vairākus tiesību aktu grozījumus, lai īstenotu starptautiskos ieteikumus par ārvalstu amatpersonu kukuļošanu.

Dažās valstīs joprojām pastāv atsevišķas nepilnības. [Slovākijā](#) 2024. gada krimināltiesību reforma tika pielāgota, lai nodrošinātu ES finanšu interešu aizsardzību, un Slovākijas valdība šajā nolūkā ir aktīvi rīkojusies. Neraugoties uz to, 2024. gada krimināltiesību un institucionālās reformas joprojām rada konkrētas bažas korupcijas apkarošanas jomā, un iepriekš konstatētie riski joprojām izpaužas praksē. [Ziemeļmaķedonijā](#) tika pieņemti Kriminālkodeksa grozījumi, kuros salīdzinājumā ar iepriekšējo regulējumu ir konstatētas vairākas nepilnības, savukārt pašlaik tiek gatavota visaptveroša reforma.

Vairākas dalībvalstis veic pasākumus, lai stiprinātu korupcijas apkarošanas iestādes. [Beļģijā](#) a Parlamentā tika iesniegts tiesību akta priekšlikums izveidot federālās prokuratūras sastāvā jaunu struktūrvienību ar īpaši šim mērķim paredzētiem resursiem smagu finanšu un ekonomisko noziegumu izmeklēšanai. [Kiprā](#) ar jaunu tiesību aktu par personāla atlasīti tika stiprināta Neatkarīgā korupcijas apkarošanas iestāde. [Spānijā](#) ir uzsākts likumdošanas process, lai izveidotu Neatkarīgo publiskās integritātes iestādi kā centrālo struktūru korupcijas novēršanas, uzraudzības un kriminālvajāšanas koordinēšanai. [Latvijā](#) Korupcijas novēršanas un apkarošanas biroja kompetence ir paplašināta, lai stiprinātu korupcijas risku analīzi. [Bulgārijā](#) tika pieņemts jauns pretkorupcijas likums, ar kuru no jauna izveidota Pretkorupcijas komisija, paredzot stingrākas garantijas tās politiskajai neatkarībai. [Ungārijā](#) ar jaunu tiesisko regulējumu paredzēts stiprināt Integritātes iestādes pilnvaras un nodrošināt tai piekļuvi datiem, kas nepieciešami tās funkciju veikšanai.

Lai risinātu arvien sarežģītākas korupcijas lietas, tiesībaizsardzības iestādēm, prokuroriem un tiesu iestādēm ir jābūt pietiekami specializētiem un ar pietiekamiem resursiem. [Spānijā](#) tika izveidotas jaunas tiesnešu un prokuroru amata vietas, lai stiprinātu korupcijas lietu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu. [Maltā](#) policija un ģenerālprokurora birojs ir vēl vairāk palielinājuši cilvēkresursus, savukārt Pastāvīgās korupcijas apkarošanas komisijas spēja efektīvi veicināt korupcijas lietu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu joprojām ir ierobežota. Dažās dalībvalstīs joprojām pastāv atsevišķas problēmas. [Īrijā](#) joprojām pastāv resursu trūkums korupcijas noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanai un kriminālvajāšanai. [Austrijā](#) tiek uzskatīts, ka ziņošanas pienākumi un jaunie noteikumi par elektronisko ierīču izņemšanu rada papildu slogu prokuratūrai.

Lai efektīvi apkarotu korupciju, izšķiroša nozīme ir ciešai sadarbībai starp tiesībaizsardzības iestādēm un citām institūcijām⁶³, kā arī piekļuvei informācijas datubāzēm un to savstarpējai savietojamībai. [Īrijā](#) sadarbība starp atbildīgajām iestādēm norit sekmīgi. [Somijā](#) Valsts izmeklēšanas birojs, Nodokļu administrācija un Konkurences un patērētāju tiesību aizsardzības iestāde ir stiprinājuši sadarbību korupcijas novēršanas jomā.

⁶³ Piem., finanšu izlūkošanas vienībām, kā arī nodokļu administrācijas, revīzijas, konkurences un citām administratīvajām iestādēm.

Dalībvalstīs, kas piedalās EPPO darbībā, sadarbība starp valstu iestādēm un EPPO kopumā tiek vērtēta pozitīvi. Turklāt [Polijā](#) un [Zviedrijā](#) EPPO tagad pilnā apjomā veic savu darbību, lai izmeklētu noziedzīgus nodarījumus, kas skar Savienības finanšu intereses, un sauktu pie atbildības par tiem. [Ungārijā](#) 2026. gada 29. maijā paziņoja par nodomu pievienoties pastiprinātajai sadarbībai saistībā ar Eiropas Prokuratūru (EPPO) [un pēc tam Komisija pieņēma lēmumu, ar kuru apstiprināja Ungārijas dalību].

[Īrijā](#) 2025. gada valdības programmā ir paredzēta apņemšanās pievienoties EPPO.

[Albānijā](#) korupcijas novēršanas institucionālais satvars ir uzlabots, tomēr sadarbība starp par korupcijas apkarošanu atbildīgajām iestādēm un tiesībsardzības iestādēm joprojām ir vāja. [Melnkalnē](#) ir palielinājusies tiesībsardzības iestāžu efektivitāte un savstarpējā koordinācija korupcijas apkarošanas jomā. [Serbijā](#) joprojām pastāv bažas par šķēršļiem un mēģinājumiem neatbilstoši ietekmēt Organizētās noziedzības apkarošanas prokuratūras efektīvu darbību.

Šķēršļu novēršana kriminālizmeklēšanai un kriminālvajāšanai un rezultātu uzlabošana attiecībā uz augsta līmeņa korupcijas lietām

Korupcijas efektīva izmeklēšana un kriminālvajāšana ir būtiska, lai nodrošinātu pārskatatbildību un saglabātu sabiedrības uzticēšanos tiesiskumam. Saskaņā ar Eirobarometra speciālaptaujas par pilsoņu attieksmi pret korupciju aptuveni divas trešdaļas eiropiešu (69 %) uzskata, ka augsta līmeņa korupcijas lietas netiek pienācīgi izskatītas. Korupcijas efektīvu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu var kavēt trūkumi tiesību aktos, piemēram, neskaidras vai apgrūtinātas procedūras imunitātes atcelšanai vai īsi noilguma termiņi. Šādi šķēršļi ir īpaši problemātiski sarežģītās korupcijas lietās, jo tie var izraisīt kavēšanos un mazināt tiesību aktu efektīvu izpildi.

Vairākas dalībvalstis ir pastiprinājušas centienus nodrošināt efektīvāku korupcijas noziedzīgo nodarījumu izmeklēšanu un kriminālvajāšanu par tiem, arī piešķirot papildu resursus. [Francijā](#) tiek pastiprināti centieni saukt pie atbildības par korupcijas nodarījumiem, arī augsta līmeņa korupcijas lietās, piešķirot izmeklēšanas iestādēm papildu cilvēkresursus un ieviešot jaunus tiesiskos instrumentus. [Luksemburgā](#) ir būtiski palielināti cilvēkresursi dienestos, kas nodarbojas ar korupcijas apkarošanu. [Horvātijā](#) tika pārskatīti vairāki likumi, arī Likums par Korupcijas un organizētās noziedzības apkarošanas biroju, un tika ieviestas institucionālas izmaiņas, lai panāktu lielāku efektivitāti korupcijas lietu izmeklēšanā un kriminālvajāšanā.

Citās dalībvalstīs joprojām pastāv atsevišķi šķēršļi korupcijas efektīvai izmeklēšanai un kriminālvajāšanai, jo īpaši augsta līmeņa korupcijas lietās. [Maltā](#) ir sāktā jaunu korupcijas lietu izmeklēšana un kriminālvajāšana, un turpinās centieni stiprināt izmeklēšanas spējas, tomēr vēl nav panākta pārliecinoša galīgo tiesas spriedumu uzskaitē korupcijas lietās. [Rumānijā](#) joprojām tiek nodrošināti stabili rezultāti kriminālvajāšanā gan saistībā ar zemāka, gan augsta līmeņa korupcijas lietām, savukārt zemākas instances tiesas pēc Augstās Kasācijas un tieslietu tiesas nolēmumiem par noilguma piemērošanu joprojām izbeidz korupcijas lietas un atceļ notiesājošus spriedumus, arī augsta līmeņa korupcijas lietās. [Bulgārijai](#) un [Ungārijai](#) vēl ir jāparāda noturīgi rezultāti augsta līmeņa korupcijas lietu izmeklēšanā, kriminālvajāšanā un galīgo notiesājošo spriedumu pieņemšanā. [Slovākijā](#) spēja atklāt, izmeklēt un saukt pie atbildības par augsta līmeņa korupcijas nodarījumiem ir vēl vairāk pasliktinājusies, un konstatēto un kriminālvajāšanai nodoto korupcijas lietu skaits ir ievērojami samazinājies.

[Albānijā](#) Īpašā pretkorupcijas struktūra (SPAK) turpina sasniegt pozitīvus rezultātus augsta līmeņa korupcijas apkarošanā un nodrošināt stabilus rezultātus augsta līmeņa korupcijas lietu izmeklēšanā, kriminālvajāšanā un notiesājošu spriedumu pieņemšanā. [Ziemeļmakedonijā](#), neraugoties uz nesenajiem centieniem izmeklēt korupcijas lietas un veikt kriminālvajāšanu, tiesvedības kavēšanās, nelielais galīgo notiesājošo spriedumu skaits un ierobežotie resursi

joprojām kavē pārliecinošu rezultātu sasniegšanu augsta līmeņa korupcijas lietās. [Melnkalnē](#) ir palielinājies galīgo nolēmumu un notiesājošo spriedumu skaits augsta līmeņa korupcijas lietās. [Serbijā](#) joprojām pastāv problēmas, kas kavē pārliecinošu rezultātu sasniegšanu augsta līmeņa korupcijas lietu izmeklēšanā, apsūdzību celšanā un galīgo notiesājošo spriedumu pieņemšanā.

Cīņa pret korupciju kā organizētās noziedzības veicinātāju

Organizētās noziedzības grupējumi izmanto korupciju savu mērķu sasniegšanai, tādējādi graujot gan publiskās, gan privātās institūcijas. Vairākās dalībvalstīs joprojām viena no galvenajām prioritātēm ir novērst organizētās noziedzības grupējumu iefiltrēšanos publiskajā sektorā un to nepamatotas ietekmes īstenošanu pār to. [Zviedrijā](#) augošie draudi, ko rada organizētās noziedzības grupējumu iefiltrēšanās publiskajā sektorā, izmantojot koruptīvas darbības, ir veicinājuši vairāku pasākumu pieņemšanu, citstarp ir noteikts jauns pienākums pašvaldībām un reģioniem aizsargāt politikus pret draudiem un vardarbību. [Nīderlandē](#) cīņa pret korupciju, kas saistīta ar organizēto noziedzību, joprojām ir viena no svarīgākajām prioritātēm, un 2026. gada martā tika publicēts valsts riska novērtējums par korupcijas riskiem saistībā ar graujošo organizēto noziedzību. [Francijā](#) tiek īstenots likums, ar kuru ieviesti vairāki pasākumi korupcijas apkarošanas stiprināšanai gadījumos, kad tā ir saistīta ar organizēto noziedzību.

Korupcijas novēršanas un profesionālās godprātības regulējuma stiprināšana

Korupcijas novēršana sākas ar spēcīgām institūcijām, kas darbojas, ievērojot integritātes, pārredzamības un pārskatatbildības principus. Šajā kontekstā korupcijas apkarošanā būtiska nozīme ir pārredzamības, ētikas un integritātes stiprināšanai publiskajās iestādēs, kā arī mērķtiecīgiem pasākumiem interešu konfliktu, lobēšanas un virpuļdurvju efekta novēršanai.

- Interešu konfliktu novēršana

Interesu konflikti rodas, ja valsts amatpersonai ir privātas vai profesionālas intereses, kas varētu traucēt pienākumu neatkarīgu un objektīvu izpildi. Lai novērstu šādas situācijas, lielākajā daļā dalībvalstu ir ieviesti pasākumi, kas aptver plašu vēlētu un ieceltu valsts amatpersonu loku. Dažās dalībvalstīs profesionālās godprātības satvars ir papildināts ar rīcības kodeksiem⁶⁴ un pasākumiem interešu konfliktu novēršanai. [Kiprā](#) tiek gatavota visaptveroša stratēģija augstākās izpildvaras amatpersonu integritātes stiprināšanai. [Slovākijā](#) 2025. gada augustā tika pieņemts augsta līmeņa amatpersonu rīcības kodekss. [Spānijā](#) ir sagatavoti tiesību aktu projekti, lai stiprinātu Pārredzamības un labas pārvaldības padomi un izveidotu visaptverošu regulējumu interešu konfliktu novēršanai publiskajā sektorā. [Bulgārijā](#) ir veikti turpmāki pasākumi policijas un tiesu varas integritātes stiprināšanai, citstarp ir pārskatīti ētikas kodeksi. Pievēršoties paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm, ir jānorāda, ka [Albānijā](#) tika pārskatīts tiesiskais regulējums par interešu konfliktiem, lai to saskaņotu ar Eiropas standartiem un ES *acquis*.

Tomēr dažās dalībvalstīs joprojām pastāv nepilnības, jo interešu konfliktu regulējums nav pilnīgs vai arī reformas ir apstājušās. [Čehijā](#) pēc tam, kad Konstitucionālā tiesa procesuālu apsvērumu dēļ atzina grozījumus interešu konfliktu regulējumā par neatbilstošiem Konstitūcijai, netika sperti nekādi soļi, lai atsāktu šā regulējuma pārskatīšanu. [Maltā](#) ir ieviesti pasākumi interešu konfliktu novēršanai un pārvaldībai valsts pārvaldē, tomēr ieinteresētās personas uzskata, ka tajos trūkst pietiekamu pārbaudes mehānismu. [Irijā](#) joprojām tiek gatavots Ētikas reformas likumprojekts. [Itālijā](#) likumprojekta par interešu konfliktiem izskatīšana joprojām nav pabeigta.

⁶⁴ Sk. Eiropas Padomes Ieteikumu Rec(2000)10 par valsts amatpersonu rīcības kodeksiem.

- *Lobēšana un virpuļdurvju efekts*

Lobēšana var leģitīmi veicināt politikas veidošanu, sniedzot publisko lēmumu pieņemšanā nepieciešamās zināšanas un dažādus skatījumus. Lai nodrošinātu pārskatatbildību, veicinātu iekļaujošu lēmumu pieņemšanu un novērstu nepamatotu vai slēptu ietekmi, lobēšanai ir jābūt papildinātai ar stingriem pārredzamības un integritātes nodrošināšanas pasākumiem⁶⁵.

Arī šajā jomā turpinājās pārmaiņas – vairākas dalībvalstis pārskatīja lobēšanas pārredzamības noteikumus, izveidoja vai paplašināja pārredzamības reģistrus un gatavo jaunus tiesību aktus. [Čehijā](#) tiek sekmīgi īstenoti tiesību akti par lobēšanu, kuri stājās spēkā 2025. gada jūlijā un kuros ir paredzēts arī, ka ir jāizveido pārredzamības reģistrs. [Luksemburgā](#) 2025. gada septembrī stājās spēkā noteikumi par lobēšanu, ar kuriem pienākums reģistrēt tikšanās tika attiecināts arī uz parlamenta deputātiem. [Portugālē](#) tika pieņemts jauns lobēšanas likums, taču vēl ir jāizveido lobēšanas reģistrs. [Zviedrijā](#) tika pieņemti tiesību akti, saskaņā ar kuriem lobētājiem ir pienākums reģistrēties un atklāt informāciju par saviem kontaktiem ar politisko lēmumu pieņēmējiem. [Rumānijā](#) tika ieviesti jauni noteikumi par lobēšanu attiecībā uz parlamenta deputātiem.

Dažās dalībvalstīs par vienu no galvenajām jomām, kurās nepieciešami uzlabojumi, joprojām tiek uzskatīts visaptveroša lobēšanas regulējuma trūkums vai nepilnības spēkā esošo noteikumu izpildes nodrošināšanā. [Francijā](#) informācijas atklāšanas prasības joprojām attiecas tikai uz lobistiem, nevis augstākā līmeņa amatpersonām. [Polijā](#), [Austrijā](#), [Beļģijā](#), [Dānijā](#) un [Maltā](#) netika sperti turpmāki soļi lobēšanas regulējuma stiprināšanai. [Spānijā](#) likumprojekts par lobēšanas regulējumu joprojām nav pieņemts parlamentā. [Horvātijā](#) ir palielināti lobēšanas uzraudzībai paredzētie resursi, taču joprojām pastāv problēmas, arī saistībā ar lobēšanas reģistrā iekļauto informāciju. [Griekijā](#), lai gan īstenošanas pasākumi un izpratnes veicināšanas pasākumi turpinās, nav ieviestas nekādas izmaiņas tiesību aktos attiecībā uz lobistu definīciju, un reģistrēto lobistu skaits joprojām ir mazs. [Kiprā](#) tiek stiprināta lobēšanas likuma uzraudzība. Lai gan [Slovākijā](#) ir sperti pirmie soļi likumprojekta sagatavošanā, lobēšana joprojām nav reglamentēta.

Galvenā uzmanība joprojām tiek pievērsta noteikumiem, kas reglamentē “virpuļdurvju efektu” starp amatiem publiskajā un privātajā sektorā. Vairākās dalībvalstīs tiek apsvērta stingrāku ierobežojumu noteikšana pēc amata atstāšanas un ilgāku nogaidīšanas periodu ieviešana, lai stiprinātu regulējuma izpildi un mazinātu interešu konfliktu risku. [Nīderlandē](#) stājās spēkā un tiek piemēroti pārskatītie noteikumi par virpuļdurvju efektu saistībā ar ministriem un valsts sekretāriem. [Kiprā](#) tiek īstenotas iniciatīvas, lai paplašinātu to personu loku, uz kurām pēc amata atstāšanas attiecas uzraudzība. [Rumānijā](#) tika pieņemts jauns regulējums par virpuļdurvju efektu, paredzot ierobežojumus gan pirms amata ieņemšanas, gan pēc tā atstāšanas plašam valsts amatpersonu lokam, un tiek īstenots jauns valdības Ētikas kodekss. Citās dalībvalstīs sarunas nav pārvēršējušās uz priekšu. [Čehijā](#) turpinās tehniskais darbs saistībā ar iespējamu turpmāku virpuļdurvju efekta regulējuma pārskatīšanu. [Zviedrijā](#) nav izteikti priekšlikumi grozīt virpuļdurvju efekta regulējumu, savukārt [Dānijā](#) nav plānots ieviest noteikumus par “virpuļdurvju efektu” saistībā ar ministriem.

- *Aktīvu un interešu atklāšana*

Valsts amatpersonu mantiskā stāvokļa un interešu deklarācijas veicina pārredzamību un pārskatatbildību, kā arī sekmē integritāti un palīdz novērst korupciju. Efektīva informācijas

⁶⁵ Komisija 2023. gada decembrī ierosināja direktīvu par trešo valstu vārdā veiktu interešu pārstāvību, lai iekšējā tirgū noteiktu augstus pārredzamības un pārskatatbildības standartus attiecībā uz interešu pārstāvības darbībām, tai skaitā lobēšanu, ja tās rosina trešo valstu valdības, un lai atvieglotu šādu darbību veikšanu visās dalībvalstīs (C/2023/8626).

atklāšanas un pārbaudes sistēma var palīdzēt atklāt interešu konfliktus, neatbilstības un korupciju. Tomēr dalībvalstu pieeja atšķiras attiecībā uz šādu deklarāciju tvērumu, pārredzamību, pieejamību, pārbaudi un noteikumu izpildi.

Dažās dalībvalstīs ir vērojamas pozitīvas norises. [Nīderlandē](#) tika publicētas atjauninātas vadlīnijas par ministru un valsts sekretāru mantiskā stāvokļa un interešu deklarēšanas kārtību. [Horvātijā](#) un [Griekijā](#) ir sperti soļi mantiskā stāvokļa deklarēšanas sistēmu digitalizācijai.

Citās dalībvalstīs joprojām pastāv problēmas. [Spānijā](#) vēl nav īstenota Parlamenta reglamenta reforma, kuras mērķis ir pastiprināt sankcijas par mantiskā stāvokļa deklarāciju neiesniegšanu vai nepatiesas vai nepilnīgas informācijas norādīšanu tajās. [Polijā](#) valdības amatpersonu un parlamenta deputātu mantiskā stāvokļa deklarācijas lielākoties joprojām tiek aizpildītas ar roku un dažādos formātos, un valdība ir paziņojusi, ka šīs problēmas risināšana tagad ir viena no tās prioritātēm, arī paredzot izveidot standartizētu tiešsaistes sistēmu. [Maltā](#) joprojām nav īstenota parlamenta deputātu un ministru mantiskā stāvokļa un interešu deklarēšanas sistēmas reforma. Lai gan Pārredzamības iestāde [Portugālē](#) darbojas pilnībā un ir pastiprināta, tā saskaras ar kavēšanos mantiskā stāvokļa deklarāciju pārbaudē, jo pēc nesen notikušajām vēlēšanām iesniegto deklarāciju skaits ir strauji palielinājies. [Rumānijā](#) pašlaik tiek apspriests Valsts integritātes aģentūras iesniegtais plašs likumdošanas priekšlikums par mantiskā stāvokļa deklarācijām. [Serbijā](#) joprojām pastāv nepilnības mantiskā stāvokļa deklarāciju pārbaudes un noteikumu izpildes nodrošināšanas, kā arī interešu konfliktu novēršanas jomā.

- *Trauksmes cēlēju aizsardzība un ziņošana par korupciju*

Trauksmes cēlējiem ir būtiska nozīme korupcijas un citu pārkāpumu atklāšanā, kas citādi varētu palikt neatklāti. Tāpēc ir svarīgi nodrošināt, lai viņi varētu droši ziņot par pārkāpumiem, nebaidoties no represijām. Visas dalībvalstis ir transponējušas ES Direktīvas par trauksmes cēlēju aizsardzības pamatnoteikumus, un lielākā daļa ir paplašinājušas aizsardzību arī ārpus ES tiesību aktu darbības jomas, attiecinot to uz papildu jomām. Tomēr dažās dalībvalstīs joprojām pastāv nepilnības attiecībā uz aizsardzības tvērumu, aizsardzības piemērošanas nosacījumiem un aizsardzību pret represijām⁶⁶. Pretkorupcijas direktīvā ir noteikts, ka trauksmes cēlēju aizsardzība ir piemērojama personām, kuras ziņo par korupcijas noziedzīgiem nodarījumiem.

Vairākās dalībvalstīs trauksmes cēļi arvien biežāk izmanto pieejamos ziņošanas kanālus, kas liecina, ka efektīva aizsardzības sistēma veicina ziņošanu par pārkāpumiem. Daudzas dalībvalstis arī īsteno pasākumus, lai vairotu informētību un vajadzības gadījumā grozītu spēkā esošo regulējumu, stiprinot attiecīgo sistēmu. [Dānijā](#), [Lietuvā](#), un [Slovēnijā](#) trauksmes cēlēju ziņojumu skaits turpina palielināties, un iestādes norāda, ka trauksmes celšanas regulējuma īstenošana norit sekmīgi. [Rumānijā](#) tiek izstrādāta IT sistēma trauksmes cēlēju ziņojumu saņemšanai un pārvaldībai, lai uzlabotu darba efektivitāti un ziņojumu apstrādes procesu. [Spānijā](#) darbību ir sākusi neatkarīga iestāde, kuras uzdevums ir nodrošināt trauksmes cēlēju aizsardzību. [Īrijā](#) 2026. gadā tiks sākta Trauksmes celšanas likuma obligātā pārskatīšana, un tās ietvaros notiks publiskā apspriešana, lai apkopotu informāciju par trauksmes cēlēju pieredzi.

Tomēr praksē joprojām pastāv šķēršļi attiecībā uz ziņošanu par korupcijas gadījumiem. Saskaņā ar Eiroparometra īpašo aptauju par iedzīvotāju attieksmi pret korupciju 31 % eiropiešu uzskata, ka personas, kas ziņo par korupcijas gadījumu, nav aizsargātas no represijām, un 29 % eiropiešu uzskata, ka par korupcijas gadījumiem netiek ziņots, jo pēc ziņojuma nekas netiks darīts un netiks saņemts sods. Lai mazinātu nevēlēšanos ziņot par pārkāpumiem, dalībvalstis ievieš informētības veicināšanas pasākumus un izstrādā praktiskus norādījumus. Piemēram,

⁶⁶ Sk. Komisijas 2024. gada 3. jūlija ziņojumu par Direktīvas (ES) 2019/1937 īstenošanu un piemērošanu.

[Rumānija](#) tika organizētas mācības publiskā un privātā sektora struktūrām par iekšējiem un ārējiem ziņošanas kanāliem.

- *Politisko partiju un politisko kampaņu finansēšana*

Pārredzamība politisko partiju finansēšanā ir būtiska, lai aizsargātu demokrātisko procesu integritāti, novērstu nepamatotu ietekmi un nodrošinātu demokrātisku pārskatatbildību⁶⁷.

Vairākas dalībvalstis ir pieņēmušas vai apsver reformas, lai palielinātu pārredzamību un pārraudzību. [Igaunijā](#) stājās spēkā politisko partiju finansēšanas regulējuma reforma. [Zviedrijā](#) neseno pieņemtie tiesību akti pastiprina noteikumus par politisko partiju finansēšanu, saskaņojot tos ar starptautiskajiem standartiem un ieteikumiem. [Austrijā](#), piešķirot Revīzijas palātai jaunas pilnvaras pārbaudīt politisko partiju finanšu pārskatus, ir stiprināta politisko partiju finansēšanas pārredzamība un pārskatatbildība. Lai gan [Dānijā](#) vēl ir jāpabeidz plašāka politisko partiju privātā finansējuma regulējuma reforma, ir pieņemti jauni noteikumi, kas aizliedz politiskajām partijām saņemt ziedojumus no ārvalstīm. [Luksemburgā](#) ir pieņemti jauni noteikumi, lai stiprinātu kontroli pār parlamenta politisko grupu un neatkarīgo deputātu rīcībā esošo finanšu līdzekļu izlietojumu.

[Albānijā](#) ir izveidota īpaša parlamentārā komiteja, kuras uzdevums ir izstrādāt vēlēšanu reformu, arī pārskatīt tiesisko regulējumu par politisko partiju finansēšanu. [Melnkalnē](#) tiesiskais regulējums par politisko partiju finansēšanu vēl ir jāsaskaņo ar EDSO Demokrātisko iestāžu un cilvēktiesību biroja (ODIHR) un GRECO ieteikumiem, lai palielinātu politisko partiju izdevumu pārredzamību un stiprinātu to kontroli. [Ziemeļmaķedonijā](#) kampaņu un politisko partiju finansēšanas efektīvu uzraudzību joprojām apgrūtina nepilnīgs tiesiskais regulējums un resursu trūkums.

Korupcijas apkarošana augsta riska jomās

Lai gan korupcija var skart visas publiskās dzīves jomas, dažas no tām ir īpaši pakļautas korupcijas riskam lielā publiskā finansējuma apjoma, lēmumu pieņemšanas sarežģītības vai plašu rīcības brīvības pilnvaru dēļ. Publiskais iepirkums, veselības aprūpe, enerģētika, vide, teritorijas plānošana un būvniecība joprojām ir starp tām jomām, kas ir visvairāk pakļautas korupcijas riskam. Lielāka modrība ir nepieciešama arī jomās, kurās strauji palielinās publiskie izdevumi vai tiek piemērotas paātrinātas procedūras, piemēram, aizsardzības iepirkumu jomā. Komisija ir publicējusi [pētījumu](#) par jomām, kurās korupcijas risks ir visaugstākais.

Dalībvalstis veic pasākumus, lai mazinātu korupcijas riskus augsta riska jomās, arī publiskā iepirkuma jomā. [Itālijā](#) Valsts pretkorupcijas iestāde ir izveidojusi digitālu portālu publiskā iepirkuma procedūru pārredzamības uzlabošanai, jo publiskais iepirkums joprojām ir viena no jomām ar augstu korupcijas risku. [Bulgārijā](#) Finanšu ministrija ir izveidojusi datubāzi ar informāciju par gandrīz 7000 aktīvu iepirkumu, kuru kopējā vērtība pārsniedz 30 miljardus EUR, tādējādi palielinot publiskā iepirkuma pārredzamību. [Somijā](#) 2026. gada februārī parlamentā tika iesniegti grozījumi Publisko iepirkumu likumā, paredzot jaunus izslēgšanas pamatus un uzlabojot uzraudzību un pārredzamību. Dalībvalstis ir ieviesušas arī risku mazināšanas pasākumus citās riska jomās; piemēram, [Horvātijā](#) jaunajā Ārvalstu investīciju likumā ir paredzēts pienākums pārbaudīt investoru integritāti un to, vai tie nav notiesāti par korupcijas noziedzīgiem nodarījumiem, ja tie iegulda par kritiski svarīgām atzītās nozarēs.

[Melnkalnē](#) pasākumi korupcijas risku mazināšanai publiskā iepirkuma jomā ir pastiprināti, ieviešot e-iepirkuma rīkus, savukārt korupcijas novēršanas pasākumu uzraudzību augsta riska

⁶⁷ Sk. arī Komisijas Ieteikumu (ES) 2023/2829 (2023. gada 12. decembris) par iekļaujošiem un noturīgiem vēlēšanu procesiem Eiropas Savienībā un par Eiropas Parlamenta vēlēšanu eiropiskās būtības un efektīvas norises uzlabošanu.

jomās apgrūtinā attiecīgo datu trūkums. [Serbijā](#) joprojām plaši tiek piemēroti izņēmumi no Publisko iepirkumu likuma, apejot pretkorupcijas aizsardzības mehānismus, un uzraudzība joprojām ir nepietiekama.

3.3. *Mediju plurālisms un mediju brīvība*

Mediju brīvība un plurālisms ir tiesiskuma pamatelementi, jo neatkarīgi mediji palīdz nodrošināt varas atbildību un informācijas un viedokļu brīvu apriti. Politiskā vai valsts iestāžu īstenota ietekme var vājināt šo brīvību un ierobežot piekļuvi informācijai. Uzbrukumi žurnālistiem un nesodāmība par šādiem noziegumiem bieži sakrīt ar plašāku tiesiskuma standartu pasliktināšanos. Šajā ziņā būtiski atskaites punkti ir Eiropas Mediju brīvības akta (EMBA) stāšanās spēkā un *SLAPP* novēršanas tiesību aktu īstenošana, jo tie nodrošina papildu garantijas mediju neatkarībai un aizsardzībai pret ļaunprātīgu tiesvedību. Mediju brīvības aizsardzības organizācijas ir paudušas arvien lielākas bažas par mediju brīvības stāvokli, lai gan kopumā situācija Eiropas Savienībā joprojām ir samērā labvēlīga⁶⁸.

Mediju brīvības un plurālisma risku uzraudzība

2026. gada mediju plurālisma uzraudzības instruments⁶⁹ izceļ pastāvīgus, kā arī salīdzinoši jaunus riskus mediju plurālismam visā ES, jo īpaši saistībā ar mediju īpašumtiesību koncentrāciju, digitālo starpniekplatformu augošo tirgus daļu un redakcionālo mediju darbības pārmaiņām mākslīgā intelekta laikmetā. Saskaņā ar uzraudzības instrumenta secinājumiem dažās valstīs redakcionālā neatkarība joprojām ir trauksle, savukārt mediju nozare turpina saskarties ar ekonomiskām grūtībām – samazinās žurnālistu skaits, dažās valstīs saglabājas neapmierinoši darba apstākļi, un, neraugoties uz centieniem ieviest inovācijas, uzņēmējdarbības modeļi joprojām ir vāji. Vairākās valstīs sabiedriskie mediji joprojām saskaras ar politisku iejaukšanos vadības iecelšanā un finansēšanā.

Mediju regulatoru neatkarīgas darbības stiprināšana

Neatkarīgi valstu mediju regulatori ir būtiski mediju plurālisma aizsardzībai, un tiem ir jārīkojas objektīvi un pārredzami. Visās dalībvalstīs ir spēkā tiesību akti, kuros noteiktas regulatoru pilnvaras un paredzētas to neatkarības garantijas. [Audiovizuālo mediju pakalpojumu direktīvā \(AVMPD\)](#) un EMBA ir noteikts, ka regulatoriem ir jābūt neatkarīgiem no valdības, objektīviem, pārredzamiem un pārskatatbildīgiem, tiem ir jābūt nodrošinātiem ar pietiekamiem resursiem, skaidrām iecelšanas un atcelšanas procedūrām un efektīviem pārsūdzības mehānismiem.

Vairāku valstu mediju regulatoru uzdevumi, pilnvaras un resursi ir paplašināti vai pašlaik tiek paplašināti, tostarp nolūkā nodrošināt atbilstību EMBA un [Digitālo pakalpojumu aktam \(DPA\)](#). Kopš 2025. gada ziņojuma par tiesiskumu publicēšanas [Kiprā](#), [Dānijā](#), [Itālijā](#), [Zviedrijā](#) un [Portugālē](#) ir palielināti regulatoru finanšu resursi, stabilizējusies to finansiālā situācija vai nostiprināta to finansiālā autonomija. [Īrijā](#), [Latvijā](#) un [Griekijā](#) ir palielināts darbinieku skaits. [Dānijā](#), [Horvātijā](#), [Īrijā](#), [Lietuvā](#), [Vācijā](#), [Griekijā](#), [Somijā](#), [Francijā](#), [Zviedrijā](#), [Beļģijā](#), [Austrijā](#) un [Maltā](#) regulatoriem ir uzticēti jauni uzraudzības uzdevumi. Jūnijā [Ungārijā](#) tika ieviesta reforma, kas ietekmē dažādus regulatora pārvaldības, finansēšanas un uzraudzības funkciju aspektus. [Spānijā](#), [Luksemburgā](#), [Polijā](#) un [Čehijā](#) reformas joprojām turpinās. [Slovākijā](#) ar pieņemtajiem grozījumiem Mediju pakalpojumu likumā ir paplašinātas valsts mediju

⁶⁸ Lai gan organizācijas “Reportieri bez robežām” Pasaules preses brīvības indeksa vidējais pasaules rādītājs sasniedza zemāko līmeni kopš indeksa izveides, Eiropas Savienības un Rietumbalkānu reģions joprojām ieņem pirmo vietu pasaulē, un astoņas ES dalībvalstis ierindojas indeksa pirmajā desmitniekā. Sk. arī ziņojumu *Europe Press Freedom Report – On the Tipping Point: Press Freedom 2025*.

⁶⁹ Īsteno Mediju plurālisma un brīvības centrs.

regulatora kompetences. Vienlaikus ir paustas bažas par to, kā daži vēl nepieņemtie grozījumi varētu ietekmēt regulatora neatkarību.

[Ziemeļmakēdonijā](#) tika iecelti jaunie Audiovizuālo mediju pakalpojumu aģentūras padomes locekļi, taču bažas par Aģentūras finansiālo neatkarību joprojām saglabājas.

Mediju īpašumtiesību pārredzamības palielināšana

Publiski pieejama informācija par mediju īpašumtiesību struktūru ļauj lietotājiem izdarīt informētus secinājumus par patērēto informāciju, jo īpaši gadījumos, kad īpašumtiesības nozīmē kontroli pār redakcionālo ievirzi un lēmumu pieņemšanu vai būtisku ietekmi uz tām.

[Francijā](#) regulatora izveidotā provizorisks valsts mediju īpašumtiesību datubāze gaida īstenošanas noteikumu pieņemšanu. [Maltā](#) ar nesen pieņemtiem tiesību aktiem regulatoram ir uzticēts izstrādāt un uzturēt mediju īpašumtiesību datubāzi. [Slovēnijā](#) nesen pieņemtajos tiesību aktos ir paredzēts, ka ir jāizveido jauna mediju īpašumtiesību datubāze. [Bulgārijā](#), [Kiprā](#), [Īrijā](#), [Lietuvā](#), [Spānijā](#) un [Portugālē](#) reformas tiek gatavotas vai gaida pieņemšanu. [Čehijā](#), kamēr nav pieņemti likumprojekti, joprojām pastāv būtiskas problēmas mediju īpašumtiesību pārredzamības jomā.

[Melnkalnē](#) mediju īpašumtiesību pārredzamība ir uzlabojusies, taču vienlaikus pastiprinās bažas par Serbijā bāzētiem uzņēmumiem piederošo mediju ietekmi. [Serbijā](#), turpinoties mediju tirgus koncentrācijai, nopietnas bažas rada politiskā un ekonomiskā ietekme uz medijiem, arī uz to redakcionālo politiku.

Mediju aizsardzība pret politisko spiedienu un nevēlamu ietekmi

Mediju neatkarību var apdraudēt dažādi faktori, arī nepamatota politiskā ietekme un spiediens. Uz šādām situācijām attiecas EMBA, kurā noteikts satvars redakcionālās neatkarības aizsardzībai, pārmērīgas politiskās iejaukšanās ierobežošanai un pārredzamas sistēmas izveidei attiecībā uz valsts resursu piešķiršanu medijiem. Divi šā satvara pamatprincipi ir aizsardzības pasākumi pret sabiedrisko mediju politizāciju un pārredzami noteikumi par valsts reklāmas piešķiršanu.

Pārredzamas un taisnīgas valsts reklāmas piešķiršanas nodrošināšana

Valsts reklāma ietver visus gadījumus, kad jebkāda līmeņa publiskās iestādes vai subjekti izmanto valsts budžeta līdzekļus reklāmas un kampaņu vajadzībām. Ja šie resursi tiek piešķirti nepārredzami vai netaisnīgi, tos var izmantot kā politiskās ietekmes instrumentu. EMBA šo jautājumu risina, nosakot prasības attiecībā uz piešķiršanas kritērijiem un procedūrām, kā arī paredzot pienākumu publiskajām iestādēm atklāt informāciju par summām, kas katru gadu izmaksātas mediju pakalpojumu sniedzējiem⁷⁰.

Kopš 2025. gada ziņojuma publicēšanas tiesību akti, ar ko īpaši reglamentē valsts reklāmas piešķiršanu, ir pieņemti [Horvātijā](#), [Slovākijā](#), [Grieķijā](#), [Maltā](#), [Latvijā](#) un [Slovēnijā](#). Savukārt [Bulgārijā](#), [Kiprā](#), [Īrijā](#), [Spānijā](#), [Čehijā](#) un [Portugālē](#) tiek gatavoti tiesību aktu projekti šā jautājuma regulēšanai. [Ungārijā](#) jautājums par pārredzamību un taisnīgumu valsts reklāmas sadalē starp mediju organizācijām vēl nav risināts. [Rumānijā](#) joprojām bažas rada atsevišķa prakse, kas saistīta ar privāto mediju finansēšanu no politisko partiju un valsts iestāžu līdzekļiem.

[Ziemeļmakēdonijā](#) turpinās centieni modernizēt sabiedrisko raidorganizāciju, taču ierobežotā administratīvā autonomija un neregulārs finansējums joprojām rada problēmas. [Albānijā](#)

⁷⁰ EMBA un Politiskās reklāmas regula (ES) 2024/900 tiek piemērotas paralēli. Politiskās reklāmas regula palielina politiskās reklāmas pārredzamību un stiprina datu aizsardzības tiesības gadījumos, kad tās darbības jomā ietilpst politiskā reklāma ir mērķorientēta vai izplatīta, arī valsts iestāžu darbības rezultātā.

joprojām pastāv nepilnības attiecībā uz taisnīgu valsts reklāmas un citu valsts resursu piešķiršanu.

Sabiedrisko mediju neatkarīgas darbības nodrošināšana

Katra dalībvalsts ir atbildīga par savu sabiedrisko mediju finansēšanu, pilnībā ievērojot ES tirdzniecības un konkurences noteikumus⁷¹. Ja sabiedrisko mediju pakalpojumu sniedzēji darbojas optimāli, tie nodrošina iedzīvotājiem un uzņēmumiem piekļuvi daudzveidīgam saturam, arī kvalitatīvai informācijai. Tāpēc EMBA ir paredzēta virkne aizsardzības pasākumu sabiedrisko mediju pakalpojumu sniedzēju neatkarīgas darbības garantēšanai, jo īpaši nosakot atbilstošus, ilgtspējīgus un paredzamus finanšu resursus, kā arī nodrošinot pārredzamību vadības iecelšanas un atcelšanas procesos.

Daudzās valstīs ir pieņemtas vai tiek īstenotas dažādas reformas, kuru mērķis ir stiprināt valstu sabiedrisko raidorganizāciju neatkarību. Tā tas ir [Zviedrijā](#) un [Somijā](#). [Dānijā](#) ir ieviests jauns sabiedriskā radio valdes iecelšanas modelis. [Vācijā](#) un [Grieķijā](#) ir pieņemtas reformas, kuru mērķis ir modernizēt sabiedrisko raidorganizāciju struktūru. [Maltā](#) ir ieviesti jauni aizsardzības pasākumi attiecībā uz sabiedriskās raidorganizācijas izpilddirektora iecelšanu.

[Bulgārijā](#), [Horvātijā](#), [Īrijā](#), [Itālijā](#), [Slovēnijā](#), [Igaunijā](#), [Francijā](#), [Polijā](#), [Nīderlandē](#), [Portugālē](#) un [Kiprā](#) turpinās vai dažādās sagatavošanas stadijās atrodas reformas sabiedrisko raidorganizāciju pārvaldības jomā. Jūnijā [Ungārijā](#) pieņēma plaša mēroga reformu. [Slovākijā](#) ieinteresētās personas joprojām pauž bažas par 2024. gada jūlija likumu, ar kuru tika likvidēta sabiedriskā raidorganizācija un izveidota jauna struktūra, savukārt [Čehijā](#) un [Lietuvā](#) bažas ir radījuši priekšlikumi no jauna pārskatīt sabiedrisko mediju pārvaldības un finansēšanas kārtību. [Rumānijā](#) ir sperti pirmie soļi reformas īstenošanā, lai stiprinātu sabiedrisko mediju pārvaldības neatkarību un redakcionālo neatkarību.

Paplašināšanās procesā iesaistītajās valstīs joprojām pastāv bažas par sabiedrisko raidorganizāciju neatkarību vai redakcionālo autonomiju [Serbijā](#) un [Albānijā](#).

Piekļuves informācijai nodrošināšana

Tiesības piekļūt publisko iestāžu rīcībā esošajai informācijai ļauj žurnālistiem veikt izmeklējošo darbu. Tās ir arī nozīmīgs pārredzamības un pārskatatbildības instruments pilsoniskajai sabiedrībai un iedzīvotājiem. [Lietuvā](#) ir pieņemtas likumdošanas reformas, savukārt [Austrijā](#) un [Igaunijā](#) tās ir stājušās spēkā, savukārt [Grieķijā](#) reformas, ar kurām tiek ieviestas jaunas prasības attiecībā uz piekļuves dokumentiem pieprasījumiem, ir radījušas bažas ieinteresēto personu vidū. [Somijā](#), [Dānijā](#), [Luksemburgā](#) un [Nīderlandē](#) tiek pārskatīts regulējums par piekļuvi dokumentiem.

[Melnkalnē](#) 2025. gada decembrī tika pieņemti jauni grozījumi Likumā par brīvu piekļuvi informācijai, tomēr joprojām pastāv problēmas tā īstenošanā.

Žurnālistu drošības un aizsardzības uzlabošana un juridisku draudu un ļaunprātīgas tiesvedības pret sabiedrības līdzdalību novēršana

Iebiedēšana un spiediens grauj vidi, kurā strādā žurnālisti, tādēļ viņu aizsardzības un drošības nodrošināšana ir būtiska mediju brīvības un brīvas un plurālistiskas mediju vides aizsardzībai. Lai uzlabotu žurnālistu drošību, vairākas dalībvalstis un paplašināšanās procesā iesaistītās valstis ir pieņēmušas īpašus rīcības plānus un veikušas pasākumus īpašu atbalsta struktūru izveidei⁷². Piemēram, [Dānija](#), [Horvātija](#) un [Latvija](#) ir pieņēmusi rīcības plānu, bet [Luksemburgā](#) un [Portugālē](#) ir īstenojusi pasākumus saskaņā ar iepriekš pieņemtajiem rīcības plāniem.

⁷¹ Sk. Līgumiem pievienoto 29. protokolu par sabiedriskās apraides sistēmu dalībvalstīs.

⁷² Saskaņā ar Komisijas 2021. gada 16. septembra Ieteikumu par žurnālistu un citu mediju profesionāļu drošību.

[Vācijā](#) un [Griekijā](#) ir stiprināta tiesībsardzības iestāžu kapacitāte vai izveidotas mācību programmas tiesībsardzības iestāžu darbiniekiem. [Bulgārijā](#) ir pieņemtas vadlīnijas tādu tiešsaistes uzmāksšanās gadījumu izskatīšanai, kuros cietušie ir žurnālisti. [Itālijā](#) ir iesniegti grozījumu projekti, ar kuriem paredzēts ieviest īpašus atbildību pastiprinošus apstākļus par noziedzīgiem nodarījumiem pret profesionāliem žurnālistiem. [Maltā](#) un [Slovākijā](#) reformas žurnālistu aizsardzības stiprināšanai joprojām nav pabeigtas.

Stratēģiska tiesvedība pret sabiedrības līdzdalību (*SLAPP*) ir īpašs vajāšanas veids, kura mērķis ir radīt atturošu ietekmi uz mediju brīvību un vārda brīvību. Kopš 2025. gada ziņojuma publicēšanas ES tiesību aktos noteiktās prasības un Komisijas īpašais ieteikums par *SLAPP* ir veicinājis turpmākus pasākumus valstu tiesiskajā regulējumā, un [Beļģijā](#), [Kiprā](#), [Igaunijā](#), [Lietuvā](#), [Latvijā](#), [Somijā](#), [Francijā](#), [Polijā](#), [Zviedrijā](#) un [Slovēnijā](#) ir pieņemti *SLAPP* novēršanas tiesību akti. Vairākās citās dalībvalstīs tiesību akti ir dažādās sagatavošanas stadijās.

[Albānijā](#) turpinājās verbālu un fizisku draudu izteikšana žurnālistiem, nomelnošanas kampaņas un *SLAPP* tiesvedību izmantošana pret žurnālistiem. [Melnkalnē](#) iestādes turpina centienus īstenot nulles tolerances politiku attiecībā uz vardarbību pret žurnālistiem, lai gan joprojām notiek atsevišķi uzbrukumi. [Serbijā](#) žurnālistu drošības situācija ir vēl vairāk pasliktinājusies, palielinoties fizisku uzbrukumu, draudu, iebiedēšanas un naida runas gadījumu skaitam.

3.4. Citi institucionāli jautājumi, kas saistīti ar līdzsvara un atsvāra sistēmu

Labi funkcionējoša līdzsvara un atsvāra sistēma ir tiesiskuma pamatā. Nodrošinot publisko iestāžu efektīvu uzraudzību un pārskatatbildību, tā palīdz novērst varas koncentrēšanos, aizsargāt pamattiesības un stiprināt demokrātisko noturību.

Konstitucionālās reformas un debates, kas ietekmē institucionālo līdzsvara un atsvāra sistēmu

Dažās dalībvalstīs turpinās pasākumi, lai stiprinātu konstitucionālo līdzsvara un atsvāra sistēmu. [Nīderlandē](#) valdība ir paziņojusi par priekšlikumiem dot tiesām iespēju izvērtēt likumu atbilstību konstitūcijā nostiprinātajām “klasiskajām” pamattiesībām. [Zviedrijā](#) turpinās darbs nolūkā izstrādāt konstitūcijas grozījumus, kuru mērķis ir izveidot regulējumu, kas ļautu efektīvāk reaģēt uz nopietnām krīzēm.

Pat tad, ja dalībvalsts izmanto savu kompetenci grozīt konstitūciju, tai joprojām ir pienākums ievērot Savienības tiesību pamatprincipus. [Slovākijā](#) 2025. gada septembrī pieņemtie konstitūcijas grozījumi ir radījuši bažas saistībā ar ES tiesību pārākuma principu⁷³.

Likumdošanas procesa iekļautība, kvalitāte un pārredzamība

Tiesiskums prasa, lai likumi tiktu pieņemti pārredzamā, pārskatatbildīgā, demokrātiskā un plurālistiskā procesā, kas veicina tiesisko noteiktību un augstu tiesību aktu kvalitāti⁷⁴. Vairākas dalībvalstis veic pasākumus, lai likumdošanas procesa laikā uzlabotu apspriešanos ar ieinteresētajām personām. [Kiprā](#) ir sperti būtiski soļi sabiedrības līdzdalības stiprināšanai lēmumu pieņemšanā, citstarp ir pieņemts Pilsoņu likumdošanas iniciatīvas likumprojekts, kurā ir paredzēts formāls mehānisms, kā pilsoņi var iesniegt politikas priekšlikumus. [Portugālē](#) tiek veikti pasākumi likumdošanas procesa pārredzamības uzlabošanai – Parlaments ievieš jaunus pasākumus, un valdība turpina izstrādāt tā dēvēto “likumdošanas pēdas” sistēmu. [Rumānijā](#) ir panākts zināms turpmāks progress, risinot jautājumus par biežu valdības ārkārtas rīkojumu

⁷³ Komisija 2025. gada 21. novembrī uzsāka pārkāpuma procedūru, nosūtot Slovākijai oficiāla paziņojuma vēstuli par ES tiesību pamatprincipu, jo īpaši ES tiesību pārākuma, autonomijas, efektivitātes un vienotas piemērošanas principu, iespējamu pārkāpumu.

⁷⁴ Atjauninātajā Venēcijas komisijas tiesiskuma kontrolosarakstā ir noteikti standarti attiecībā uz likumdošanas procedūrām, citstarp uzsverot, ka paātrinātas likumdošanas procedūras būtu jāizmanto tikai izņēmuma situācijās vai īpašos apstākļos.

izmantošanu un efektīvu sabiedrisko apspriešanu, lai gan praksē joprojām saglabājas vairākas nepilnības. [Griekijā](#) likumdošanas procesa kvalitāte ir uzlabojusies, tomēr joprojām pastāv problēmas, to vidū bieža tiesību aktu grozīšana.

Tomēr citās dalībvalstīs joprojām pastāv trūkumi attiecībā uz ieinteresēto personu iesaisti likumdošanas procesā, un dažos gadījumos situācija ir pasliktinājusies. Tas ietver bažas par ārkārtas procedūru pārmērīgu izmantošanu. [Bulgārijā](#) joprojām pastāv problēmas saistībā ar likumdošanas noteikumu praktisku piemērošanu, un bažas par likumdošanas procesa kvalitāti nav zudušas. [Čehijā](#) paātrinātu likumdošanas procedūru izmantošana, sabiedrības iesaistes un starpiestāžu saskaņošanas procedūras apiešana joprojām negatīvi ietekmē likumdošanas procesa kvalitāti. Ieinteresētās personas pauž bažas par sabiedrības līdzdalības apiešanu, pieņemot nozīmīgus tiesību aktus. [Slovākijā](#) likumdošanas process joprojām rada bažas nepietiekamas sabiedriskās apspriešanas un ieinteresēto personu iesaistes dēļ, kā arī tādēļ, ka bieži tiek izmantotas paātrinātās procedūras, arī pieņemot tiesību aktus ar būtisku ietekmi.

[Albānijā](#) joprojām pastāv bažas par likumdošanas procesa kvalitāti, citstarp par to, vai konsekventi tiek piemērota uz pierādījumiem balstīta politikas veidošana, kā arī par sabiedrisko apspriešanu efektivitāti. [Ziemeļmakēdonijā](#) Parlaments turpināja īstenot savu reglamentu un uzlaboja darba efektivitāti, taču ievērojams skaits likumu tika pieņemts saīsinātā likumdošanas procedūrā. Vienlaikus tika veikti pasākumi, lai novērstu nepilnības uz pierādījumiem balstītas politikas plānošanas jomā. [Serbijā](#) ir pasliktinājies tiesiskais regulējums attiecībā uz sabiedriskajām apspriešanām un tā piemērošana, pazeminoties piemērojamajiem standartiem un samazinoties sabiedrisko apspriešanu skaitam.

Svarīgas norises saistībā ar augstākajām un konstitucionālajām tiesām līdzsvara un atsvara sistēmā

Konstitucionālās jurisdikcijas kā galvenie līdzsvara un atsvara sistēmu dalībnieki būtiski veicina ES tiesību aktu efektīvu piemērošanu un ES tiesiskās kārtības integritāti. Lai gan dalībvalstis saglabā kompetenci attiecībā uz šo struktūru izveidi, sastāvu un darbību, tām šī kompetence ir jāīsteno saskaņā ar ES tiesību aktiem un Eiropas vērtībām. Konstitucionālās tiesas arī bieži pieņem nolēmumus, kas būtiski ietekmē vispārējo līdzsvara un atsvara sistēmu.

[Latvijā](#) turpinās izvērtēšana par iespējamiem grozījumiem Satversmes tiesas likumā, arī attiecībā uz pasākumiem Satversmes tiesas tiesnešu neatkarības turpmākai stiprināšanai.

Saistībā ar paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm jānorāda, ka [Melnkalnē](#) Konstitucionālajā tiesā tika iecelti divi tiesneši, uzlabojot tās darbību un efektivitāti, lai gan pilns tiesas sastāvs vēl nav nokomplektēts.

Ombudi, valsts cilvēktiesību iestādes un citas neatkarīgas iestādes

Nodrošinot neatkarīgu uzraudzību un pārskatatbildību, valstu cilvēktiesību iestādēm (VCTI)⁷⁵, ombudiem⁷⁶, līdztiesības struktūrām⁷⁷ un citām neatkarīgām iestādēm ir izšķiroša nozīme tiesiskuma nodrošināšanā un institucionālo līdzsvaru sistēmas stiprināšanā. Dažās dalībvalstīs turpinās centieni stiprināt šīs iestādes. [Čehijā](#) turpinās Ombuda likuma grozījumu īstenošana, ar kuriem tiek izveidota valsts cilvēktiesību iestāde. [Horvātijā](#) valdības iestādes ir vēl vairāk uzlabojušas ombuda ieteikumu īstenošanu.

⁷⁵ ANO Parīzes principos, kurus ANO Ģenerālā asambleja apstiprināja 1993. gadā (Rezolūcija A/RES/48/134), ir izklāstīti galvenie kritēriji, kas VCTI ir jāizpilda. VCTI periodiski akreditē Valsts cilvēktiesību iestāžu globālās alianses Akreditācijas apakškomiteja.

⁷⁶ Sk. Venēcijas komisijas principus par ombudiem.

⁷⁷ Eiropas Parlamenta un Padomes Direktīva (ES) 2024/1500 un Padomes Direktīva (ES) 2024/1499.

Citās dalībvalstīs valstu cilvēktiesību iestādes, ombudi un citas neatkarīgas iestādes joprojām saskaras ar dažādām problēmām, arī resursu trūkumu. [Portugālē](#) 2026. gada jūlijā pēc ieilgušas iecelšanas procedūras Parlamentā tika iecelts jauns ombuds. [Igaunijā](#) dažām neatkarīgajām iestādēm ir uzticēti papildu uzdevumi, tomēr papildu resursi tām nav piešķirti.

[Albānijā](#) tika iecelts jauns ombuds un jauns diskriminācijas novēršanas komisārs, taču abas iestādes joprojām saskaras ar cilvēkresursu un finanšu resursu trūkumu. [Ziemeļmaķedonijā](#) Parlaments veica vairākas iecelšanas neatkarīgās iestādēs, tomēr joprojām pastāv bažas par uz nopelniem balstītu atlases procedūru piemērošanu. [Serbijā](#) lielākā daļa neatkarīgo struktūru, kas darbojas pamattiesību jomā, joprojām saskārās ar resursu ierobežojumiem, un to ieteikumu īstenošana joprojām bija nevienmērīga.

Trīs dalībvalstīs joprojām nav izveidota valsts cilvēktiesību iestāde, kas būtu akreditēta saskaņā ar ANO Parīzes principiem. [Rumānijā](#) vēl nav pieņemts galīgais lēmums par valsts cilvēktiesību iestāžu akreditāciju. [Itālijā](#) un [Maltā](#) ir veikti tikai sākotnēji sagatavošanās pasākumi valsts cilvēktiesību iestādes izveidei.

Eiropas Cilvēktiesību tiesas un valstu tiesu spriedumu īstenošana

Kopš 2022. gada ziņojuma nodaļās par valstīm ir iekļauta informācija par Eiropas Cilvēktiesību tiesas (ECT) pilot nolēmumu izpildi, kas ir nozīmīgs tiesiskuma sistēmas darbības rādītājs. Rezultāti dažādās dalībvalstīs ir atšķirīgi. Visā ES vēl nav īstenoti aptuveni 43,9 % no pēdējos 10 gados pieņemtajiem ECT galvenajiem spriedumiem, kas attiecas uz dalībvalstīm, un tas ir neliels uzlabojums salīdzinājumā ar pagājušo gadu⁷⁸.

[Beļģijā](#) joprojām pastāv problēmas saistībā ar publisko iestāžu pienākumu ievērot valstu tiesu un Eiropas Cilvēktiesību tiesas galīgos nolēmumus. [Griekijā](#) reformu mērķis ir novērst kavēšanos valsts pārvaldes iestāžu darbībā, izpildot galīgos tiesu nolēmumus. [Kiprā](#) nav panākts progress centienos novērst juridiskos šķēršļus tiesu nolēmumu izpildei.

Pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgs satvars

Pilsoniskās sabiedrības organizācijām un cilvēktiesību aizstāvjiem ir būtiska nozīme ES vērtību aizsardzībā un veicināšanā. Tie pilda uzraugošu funkciju, pievēršot uzmanību tiesiskuma apdraudējumiem, veicinot demokrātijas principu ievērošanu un palīdzot nodrošināt publisko varu īstenojošo personu pārskatatbildību. Komisija atbalsta dalībvalstu centienus veicināt pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgu vidi, īstenojot [ES Pilsoniskās sabiedrības stratēģiju](#) un [2023. gada Ieteikumu par pilsonisko līdzdalību](#).

Daudzās dalībvalstīs ir spēkā pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgs un atbalstošs satvars. Vairākās dalībvalstīs turpinās centieni vēl vairāk stiprināt pilsoniskās sabiedrības organizāciju vidi, lai gan progresa līmenis ir atšķirīgs. [Igaunijā](#) stājās spēkā stratēģisko partnerību finansēšanas programma pilsoniskās sabiedrības organizācijām, kas nodrošinās šā svarīgā finansējuma avota saglabāšanu un veicinās atvērtu pilsonisko telpu. [Francijā](#) publiskās iestādes turpina atbalstīt pilsoniskās sabiedrības organizācijas, arī nodrošinot tām ievērojamu publisko finansējumu, lai gan dažas organizācijas joprojām saskaras ar grūtībām savā darbībā.

Dažās dalībvalstīs pasākumi, kas ietekmē pilsoniskās sabiedrības organizācijas, ir atcelti vai anulēti. [Nīderlandē](#) Senāts noraidīja Likumu par pilsoniskās sabiedrības organizāciju pārredzamību, ko bija kritizējušas pilsoniskās sabiedrības organizācijas, labdarības organizācijas un valsts cilvēktiesību iestāde. [Ungārijā](#) ir pieņemts konstitūcijas grozījums un likums par Suverenitātes aizsardzības biroja likvidēšanu, savukārt 2025. gada 13. maijā

⁷⁸ 2025. gadā šis rādītājs bija 45,7 %. Eiropas Īstenošanas tīkls (2026), rakstveidā sniegta informācija.

iesniegtais likumprojekts “Par pārredzamību sabiedriskajā dzīvē” vairs netiek izskatīts Nacionālajā asamblejā.

Pilsoniskajai sabiedrībai labvēlīgai videi nepieciešams atbilstošs tiesiskais, administratīvais un regulatīvais satvars, kurā pilsoniskās sabiedrības organizācijas tiek atbalstītas un stiprinātas, ir aizsargātas un var brīvi darboties. Vairākās dalībvalstīs pilsoniskās sabiedrības organizācijas norādīja uz ierobežojumiem, kas skar pilsoniskās sabiedrības dalībniekus, to vidū uz šķēršļiem finansējuma saņemšanai un miermīlīgas pulcēšanās brīvības īstenošanai, kā arī uz nesamērīgi apgrūtinotajām ziņošanas prasībām⁷⁹. Čehijā publiskais finansējums šim sektoram ir būtiski samazināts. Vācijā nav veikti pasākumi, lai pielāgotu bezpeļņas organizāciju kā no nodokļiem atbrīvotu struktūru statusu, un pilsoniskās sabiedrības organizācijas joprojām saskaras ar grūtībām saistībā ar savu darbību un piekļuvi finansējumam. Itālijā attiecībā uz jauniem tiesību aktiem, kuru mērķis ir stiprināt iekšējo drošību, ieinteresētās personas puda bažas par norisēm saistībā ar pulcēšanās brīvības ierobežojumiem un to iespējamo ietekmi uz pilsonisko telpu, kā arī pamattiesību un pamatbrīvību īstenošanu. Lai gan Ungārijā Suverenitātes aizsardzības birojs ir likvidēts, daži šķēršļi, kas kavē neatkarīgu pilsoniskās sabiedrības organizāciju darbību, vēl nav novērsti.

Dažās dalībvalstīs joprojām tiek ziņots, ka īpašas problēmas rada negatīvi naratīvi, fiziski un verbāli uzbrukumi, kā arī politiskais spiediens. Rumānijā pilsoniskās sabiedrības organizācijas ziņo, ka ir pastiprinājušies ierobežojumi to darbībai. Slovākijā par antikonstitucionāliem tika atzīti grozījumi Likumā par NVO, kuri, kā tika uzskatīts, radītu pilsoniskās sabiedrības organizācijām papildu administratīvo slogu, tomēr pilsoniskās sabiedrības darbības vide joprojām saskaras ar spiedienu.

Albānijā pilsoniskās sabiedrības organizācijas darbojas brīvi, tomēr tās joprojām saskaras ar tādām problēmām kā diskreditēšana, nepietiekama pārredzamība politikas veidošanas procesā un grūtības nodrošināt finansiālo ilgtspēju. Melnkalnē iestādes ir apņēmušās saskaņot valsts tiesību aktus ar ES *acquis* noteiktajā iekļaujošu likumdošanas procesu satvarā, tomēr joprojām pastāv problēmas saistībā ar likumdošanas plānošanu un sabiedrisko apspriešanu efektivitāti. Ziemeļmakēdonijā valdība turpināja centienus stiprināt sadarbību ar pilsoniskās sabiedrības organizācijām, savukārt problēmas saistībā ar to finansējumu joprojām nav atrisinātas. Serbijā pilsoniskās sabiedrības organizācijas arvien biežāk ir pakļautas spiedienam, uzbrukumiem un iebiedēšanai, arī no augsta līmeņa amatpersonu puses, un, lai gan ir ziņots par gadījumiem, kad policija pret protestētājiem lieto pārmērīgu spēku, līdz šim šajā saistībā nav pieņemti notiesājoši spriedumi.

Valstu līdzsvara un atsvāra sistēma intruzīvas novērošanas programmatūras (“spiegprogrammatūra”) izmantošanā

Jebkādi mēģinājumi nelikumīgi piekļūt iedzīvotāju datiem, arī žurnālistu, pilsoniskās sabiedrības pārstāvju un politisko oponentu datiem, ir nepieņemami, un valstu iestāžu pienākums ir veikt nepieciešamo izmeklēšanu. Tomēr arī gadījumos, kad spiegprogrammatūras izmantošana ir likumīga, atbilst valsts drošības prasībām un neietilpst ES tiesību darbības jomā, joprojām ir būtiski nodrošināt stingrus valsts līmeņa aizsardzības pasākumus, lai novērstu

⁷⁹ “Joint Civil Society Contribution on Civic Space to the 2026 Annual Rule of Law Report” (“Kopīgais pilsoniskās sabiedrības ieguldījums par pilsonisko telpu 2026. gada ziņojumā par tiesiskumu”), 2. lpp. CIVICUS Monitor 2025. gadā trīs ES dalībvalstu vērtējumu pazemināja no kategorijas “narrowed” (“sašaurināta darbība”) uz “obstructed” (“traucēta darbība”), savukārt vienas no šajā ziņojumā aplūkotojām paplašināšanās procesā iesaistītajām valstīm vērtējums tika pazemināts no kategorijas “obstructed” uz “repressed” (“apspiesta darbība”). CIVICUS novērtē pilsonisko brīvību stāvokli skalā no 0 līdz 100 punktiem un klasificē valstis piecās kategorijās: “open” (81–100), “narrowed” (61–80), “obstructed” (40–60), “repressed” (21–39) un “closed” (0–20).

ļauņprātīgu izmantošanu un nodrošinātu pārskatatbildību. Ir jāievēro pamattiesības, arī tiesības uz datu aizsardzību, vārda brīvību, tiesības saņemt un izplatīt informāciju, kā arī tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu. Ja spieģprogrammatūra tiek izmantota tiesībaizsardzības nolūkos vai to valsts drošības vajadzībām izmanto privātas struktūras, ES datu aizsardzības tiesību aktos ir paredzēta visaptveroša aizsardzības pasākumu un uzraudzības sistēma⁸⁰. Ja ES datu aizsardzības tiesību akti nav piemērojami, joprojām ir piemērojama Eiropas Cilvēktiesību konvencija.

2026. gada ziņojumā par tiesiskumu joprojām tiek atspoguļota norises šajā jomā, un apgalvojumi par nelikumīgu spieģprogrammatūras izmantošanu pievērš īpašu uzmanību valstu līdzsvara un atsvara sistēmu efektivitātei. [Grieķijā](#) turpinās tiesu veikta pārbaude attiecībā uz atsevišķiem spieģprogrammatūras izmantošanas aspektiem. [Itālijā](#) turpinās izmeklēšana *Paragon* spieģprogrammatūras lietā, citstarp nolūkā identificēt personas, kas ir atbildīgas par spieģprogrammatūras izmantošanu pret Itālijas žurnālistiem, pēc tam, kad prokuratūras neatrada pierādījumus par Itālijas izlūkdienestu darbībām, kas vērstas pret žurnālistiem, izmantojot spieģprogrammatūru. [Ungārijā](#) joprojām bažas rada procesuālo garantiju un efektīvas uzraudzības trūkums slepenās novērošanas pasākumu piemērošanas gadījumos.

4.5. *Vienotā tirgus aspekti četros pīlāros*

Efektīvas tiesu sistēmas, stingri aizsardzības pasākumi pret korupciju, juridiskā noteiktība un iekļaujoši, uz pierādījumiem balstīti tiesību akti ir plaukstošas ekonomikas būtiski priekšnoteikumi. Tie ietekmē uzņēmējdarbības vidi un ieguldījumu izvēli, nodrošina vienotā tirgus sekmīgu darbību un veicina ilgtspējīgu ekonomikas izaugsmi un darbvietu radīšanu. 2026. gada ziņojumā par tiesiskumu ir turpināts izvērtējums par norisēm saistībā ar vienotā tirgus dimensiju, kas tika uzsākts 2025. gada ziņojumā par tiesiskumu, plašāk izmantojot uzņēmējdarbības jomas ieinteresēto personu sniegto informāciju un padziļināti analizējot tādus jautājumus kā neatkarīgu regulatīvo iestāžu darbība.

Pamatojoties arī uz Eiropabarometra datiem, kas ietverti [2026. gada ES rezultātu apkopojumā tiesiskuma jomā](#), katras valsts nodaļā ir atspoguļots uzņēmumu vērtējums par publiskā iepirkuma un valstu konkurences iestāžu neatkarību. Šo iestāžu neatkarība ir būtiska vienotā tirgus darbībai. Attiecībā uz pirmās instances publiskā iepirkuma pārskatīšanas struktūrām visaugstākais uztvertās neatkarības līmenis ir [Somijā](#), [Zviedrijā](#) un [Luksemburgā](#), savukārt viszemākais – [Bulgārijā](#), [Grieķijā](#) un [Ungārijā](#). Savukārt attiecībā uz valstu konkurences iestādēm visaugstākais uztvertās neatkarības līmenis ir [Somijā](#), [Zviedrijā](#), [Dānijā](#) un [Īrijā](#), bet viszemākais – [Bulgārijā](#), [Grieķijā](#) un [Ungārijā](#).

Runājot par priekšstatu par ieguldījumu aizsardzības efektivitāti, vairāk nekā divas trešdaļas aptaujāto uzņēmumu pauda uzticēšanos [Dānijā](#), [Īrijā](#), [Luksemburgā](#), [Maltā](#), [Nīderlandē](#), [Austrijā](#), [Slovēnijā](#), [Somijā](#) un [Zviedrijā](#), savukārt [Grieķijā](#) un [Polijā](#) šādu uzticēšanos pauda mazāk nekā trešdaļa uzņēmumu. [Albānijā](#) vairāk nekā divas trešdaļas uzņēmumu pauda uzticēšanos ieguldījumu aizsardzībai, [Melnkalnē](#) un [Serbijā](#) – vairāk nekā puse uzņēmumu, un [Ziemeļmakēdonijā](#) – mazāk nekā puse.

Attiecībā uz *tiesu sistēmas darbību* no vienotā tirgus perspektīvas svarīgs aspekts ir specializētu tiesu un tiesnešu pieejamība komercstrīdu, citstarp pārrobežu lietu ar augstu vērtību, izskatīšanai. Kā liecina 2026. gada ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā⁸¹, četrās dalībvalstīs darbojas tikai specializētas komercietišas, deviņās dalībvalstīs – tikai specializētas komercietišu palātas vispārējās jurisdikcijas tiesās, bet vēl četrās dalībvalstīs – tikai specializēti

⁸⁰ Venēcijas komisijas 2024. gada ziņojums par tiesiskuma un cilvēktiesību prasībām atbilstošu spieģprogrammatūras regulējumu.

⁸¹ 2026. gada ES rezultātu apkopojums tiesiskuma jomā, 65. attēls.

tiesneši vispārējās jurisdikcijas tiesās. Pārējās 10 dalībvalstīs pastāv dažādas iepriekš minēto trīs modeļu kombinācijas, savukārt vienā no tām ir pārstāvēti visi trīs modeļi, lai gan dažādos tiesu sistēmas līmeņos un dažādu kategoriju lietām. [Vācijā](#) vairāk nekā pusē federālo zemju (*Länder*) darbu ir sākušas specializētās komercietišas un komercietu palātas. [Kiprā](#) uzņēmēju aprindās joprojām nopietnas bažas rada ieilgusī kavēšanās ar Komercietišas darbības uzsākšanu.

Uzņēmumi gūst labumu no alternatīvu strīdu izšķiršanas mehānismu pieejamības, jo tiesvedības izmaksas tiem var radīt būtisku šķērslī. [Itālijā](#) uzņēmēju pārstāvji uzsver mediācijas potenciālu efektīvi veicināt tiesvedību skaita samazināšanos un aicina veikt papildu pasākumus, lai sekmētu tās plašāku izmantošanu. [Austrijā](#) tiesu nodevu sistēma vispārējās jurisdikcijas tiesās joprojām rada šķēršļus piekļuvei tiesu sistēmai, citstarp uzņēmumiem, jo īpaši tādēļ, ka tiesu nodevām nav noteikta maksimālā robeža.

Visbeidzot, tiesu sistēmu efektivitātes trūkumi var negatīvi ietekmēt uzņēmējdarbības vidi, jo ieguldītājiem un uzņēmumiem ir nepieciešama savlaicīga strīdu izšķiršana, lai pieņemtu pārdomātus ieguldījumu lēmumus. [Maltā](#) uzņēmēju uzticēšanos negatīvi ietekmē kavēšanās tiesvedībās un nepietiekama tiesu darba efektivitāte. Lai gan tiesu darbinieku skaits ir pieaudzis, ieinteresētās personas atzīst, ka tiesnešu un administratīvā personāla trūkums ir viens no tiesvedību kavēšanās iemesliem, kas var negatīvi ietekmēt arī tiesisko noteiktību un saimniecisko darbību. [Itālijā](#) ieinteresētās personas, citstarp uzņēmēju pārstāvji, atzinīgi vērtē progresu tiesnešu un administratīvo tiesu personāla pieņemšanā darbā, piemēram, izsludinot konkursus tiesu kanceleju darbinieku pastāvīgai nodarbināšanai, tomēr vienlaikus uzsver, ka tiesu sistēmas efektivitātes uzlabošanai ir jāturpina centieni aizpildīt vakantās amata vietas. [Portugālē](#) ieinteresētās personas joprojām norāda uz tiesu sistēmas efektivitātes trūkumiem, jo īpaši uz administratīvo tiesu un nodokļu tiesu efektivitātes pasliktināšanos, kas ilgtermiņā kavē investīcijas un negatīvi ietekmē uzņēmējdarbības vidi.

Korupcija kropļo konkurenci un mazina uzticēšanos publiskajām iestādēm, tādējādi negatīvi ietekmējot vienotā tirgus pienācīgu darbību un uzņēmējdarbības vidi. Tas ir īpaši būtiski publiskā iepirkuma jomā, kur vairākas dalībvalstis stiprina pārredzamības un integritātes pasākumus. [Griekijā](#) ir ieviesta publiskā iepirkuma jomā strādājošo civildienesta ierēdņu apmācības un sertificēšanas sistēma, pieņemti darbā papildu darbinieki publiskā iepirkuma uzraudzības iestādē un izveidots publiskā iepirkuma speciālistu reģistrs, lai stiprinātu publiskajā iepirkumā iesaistīto amatpersonu profesionalitāti, integritāti un pārskatatbildību. [Kiprā](#) darbību ir uzsākusi jauna e-iepirkuma platforma, kas nodrošina pilnīgu pārredzamību visā iepirkuma procesā un atbalsta revīzijas iestāžu darbu, vienlaikus būtiski stiprinot pārredzamību un pārskatatbildību. [Slovēnijā](#) Valsts pārvaldes ministrija turpināja īstenot divus daudzgadu rīcības plānus publiskā iepirkuma jomā, kuru mērķis ir palielināt pārredzamību, profesionalitāti un analītiskās spējas, kā arī pilnveidot e-iepirkuma iespējas. [Austrijā](#) par publisko iepirkumu atbildīgās ministrijas ir ieviesušas organizatoriskus pasākumus un iekšējās revīzijas, lai mazinātu korupcijas riskus.

Skaidri un pārredzami noteikumi, kas reglamentē **mediju** vidi, ir būtiski gan mūsu demokrātiskās telpas integritātes aizsardzībai, gan vienotā tirgus atbalstam, nodrošinot godīgu konkurenci mediju pakalpojumu sniedzēju vidū. Mediju nozare saskaras ar ekonomiskām grūtībām, kas atspoguļo plašāku globālu tendenci. Šajā kontekstā būtiska nozīme ir mediju īpašumtiesību pārredzamībai, taisnīgai un pārredzamai valsts reklāmas piešķiršanai mediju organizācijām, kā arī pārredzamām mediju nozares atbalsta finansēšanas shēmām. EMBA pamatā ir atziņa, ka neatkarīgiem mediju pakalpojumiem ir īpaša nozīme vienotajā tirgū, jo tie vienlaikus veido strauji mainīgu un ekonomiski nozīmīgu nozari un pilda sabiedrības interešu uzrauga funkciju. Šajā kontekstā vairāki jauni notikumi ir vēl vairāk saasinājuši minētās

problēmas. Pēdējos gados mediju nozarē ir radušās strukturālas problēmas, kas pasaules mērogā var ietekmēt mediju brīvību un plurālismu. Tās ietver atkarību no digitālajām platformām, algoritmu virzītu satura izplatīšanu, reklāmas ieņēmumu samazināšanos un nevienmērīgu sadalījumu, ārvalstu īstenotu manipulāciju ar informāciju un iejaukšanos, kā arī mākslīgā intelekta ietekmi. EMBA ir paredzēta ikgadēja mediju tirgus risku un attīstības tendenču uzraudzība, aptverot arī vairākas no minētajām problēmām. Dalībvalstu atbilstība EMFBA prasībām ir būtiska, lai nodrošinātu šīs svarīgās nozares izaugsmi un ilgtspēju. [Griekijā](#) valdība ir uzsākusi finansiālā atbalsta pasākumus, jo īpaši vietējiem un reģionālajiem medijiem, un tiek īstenots ilgtermiņa valsts atbalsta plāns, lai veicinātu nozares digitālo pārkārtošanos. [Austrijā](#) ir pieņemtas detalizētas vadlīnijas par publiskā iepirkuma prasību interpretāciju un piemērošanu, lai nodrošinātu taisnīgu valsts reklāmas sadali. [Irijā](#) jauns likumprojekts nodrošinās Mediju fondam tiesisko regulējumu. Šis fonds līdz šim ir atbalstījis trīs žurnālistikas atbalsta shēmas un vienu digitālās pārveides atbalsta shēmu.

Efektīva **līdzsvara un atsvara sistēma** veicina tiesisko noteiktību un regulējuma paredzamību, ļaujot uzņēmumiem darboties stabilā un prognozējamā vidē. [Francijā](#) pēc plašas apspriešanās tika pieņemts likums uzņēmējdarbības vides vienkāršošanai. [Itālijā](#) uzņēmējdarbības pārstāvji atzinīgi novērtēja 2025. gada novembrī pieņemto likumu, kura mērķis bija vienkāršot tiesisko regulējumu. [Rumānijā](#) uzņēmumiem un pilsoniskās sabiedrības organizācijām galvenās bažas joprojām rada tiesību aktu neparedzamība, ko izraisa bieži grozījumi tiesību aktos un lielais Parlamentā izskatīšanā esošo likumprojektu skaits. [Maltā](#) biežas izmaiņas tiesību aktos un ad hoc izpildvaras pasākumi joprojām mazina tiesiskā regulējuma stabilitāti un paredzamību, kas var negatīvi ietekmēt uzņēmējdarbības vidi. [Kiprā](#) uzņēmumi joprojām norāda uz problēmām saistībā ar likumdošanas procesa kvalitāti un nepieciešamību racionalizēt tiesisko regulējumu.

4. SECINĀJUMS

Šā gada ziņojums par tiesiskumu apstiprina, ka ikgadējais tiesiskuma cikls joprojām ir nozīmīgs stimuls reformu īstenošanai dalībvalstīs, sniedzot ieguvumus gan iedzīvotājiem, gan uzņēmumiem. Kopumā vērojama pozitīva attīstības tendence – visās četrās uzraudzītajās jomās ir panākti ievērojami uzlabojumi un ir pabeigtas vai tiek īstenotas nozīmīgas reformas, lai gan situācija joprojām ir nevienmērīga gan starp dalībvalstīm, gan dažādās politikas jomās un atsevišķas problēmas saglabājas. Iesaistīšanās šajā procesā joprojām ir aktīva, par ko liecina progress ievērojama skaita 2025. gada ieteikumu īstenošanā.

Raugoties nākotnē, Komisija uzskata, ka ziņojumam un tajā sniegtajiem ieteikumiem būtu jāieņem nozīmīga vieta nākamajā ES ilgtermiņa budžetā, palīdzot nodrošināt stingrus aizsardzības pasākumus Savienības finanšu interešu aizsardzībai un veicinot investīcijas un reformas, kas sekmē un stiprina tiesiskumu. Vienlīdzīga un taisnīga attieksme pret dalībvalstīm, skaidra un konsekventa ES standartu piemērošana, kā arī uz dialogu balstīts process ir tiesiskuma ziņojuma pamatprincipi, kas arī turpmāk virzīs Komisijas darbu ar dalībvalstīm.

Komisija ikgadējā cikla ietvaros turpinās cieši sadarboties ar Eiropas Parlamentu un Padomi. Tā aicina Padomi un Eiropas Parlamentu turpināt vispārējās un katrai valstij veltītās debates, pamatojoties uz ziņojumu. Komisija joprojām ir apņēmusies atbalstīt dalībvalstis šā gada ieteikumu īstenošanā un sadarboties ar visām attiecīgajām ieinteresētajām personām, lai aizsargātu un stiprinātu Savienības pamatvērtības.